

DZIENNIK USTAW POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Warszawa, dnia 12 sierpnia 1961 r.

Nr 38

TRESC:

Poz.:

ROZPORZĄDZENIA:

196 — Przewodniczącego Komitetu Budownictwa, Urbanistyki i Architektury z dnia 21 lipca 1961 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane budownictwa powszechnego	405
197 — Przewodniczącego Komitetu Budownictwa, Urbanistyki i Architektury z dnia 27 lipca 1961 r. w sprawie państwowego nadzoru budowlanego nad budową, rozbiórką i utrzymaniem obiektów budowlanych budownictwa powszechnego	437

196

ROZPORZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO KOMITETU BUDOWNICTWA, URBANISTYKI I ARCHITEKTURY

z dnia 21 lipca 1961 r.

w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane budownictwa powszechnego.

Na podstawie art. 5 ust. 1 i art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1961 r. — Prawo budowlane (Dz. U. Nr 7, poz. 46) zarządza się, co następuje:

PRZEPISY WSTĘPNE

§ 1. Rozporządzenie określa podstawowe warunki techniczne, którym powinny odpowiadać obiekty budowlane budownictwa powszechnego ze względu na bezpieczeństwo dla ludzi i mienia, potrzeby użytkowe i kulturalne oraz ekonomikę budowy i użytkowania.

§ 2. 1. Ilekroć w rozporządzeniu została wymieniona ilość kondygnacji, należy rozumieć przez to kondygnacje nadziemne, bez piwnic, suterenu i poddaszy — niezależnie od sposobu ich użytkowania.

2. Suterena w rozumieniu rozporządzenia jest każde pomieszczenie użytkowe, w którym poziom podłogi ze wszystkich stron znajduje się poniżej powierzchni przyległego terenu na głębokości nie większej niż 0,90 m.

3. Przez wysokość budynku należy rozumieć wysokość od poziomu terenu do wierzchu stropu lub stropodachu nad najwyższą kondygnacją użytkową, łącznie z ociepleniem lub pokryciem dachu. Przy spadkach terenu należy przyjmować średnią arytmetyczną wysokości, mierzonych w narożach.

4. Przez wymiar w świetle należy rozumieć wymiar zawarty między zewnętrznymi powierzchniami wykończonych elementów budowlanych łącznie z ewentualną osłoną w postaci np. tynków, okładzin, ościeżnic itp.

5. Pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi w rozumieniu rozporządzenia są: izby mieszkalne, pomieszczenia do pracy i wypoczynku oraz pomieszczenia służące celom zdrowotnym, socjalnym, kulturalnym, rozrywkowym, naukowym, wychowawczym, sportowym, komunikacyjnym i kultu religijnego.

6. Pomieszczenia, o których mowa w ust. 5, dzielą się na:

- 1) pomieszczenia przeznaczone na stały pobyt ludzi, złożone z czterech grup:
pierwszej — obejmującej izby mieszkalne oraz pokoje hotelowe jedno- i dwuosobowe,

drugiej — obejmującej pomieszczenia do pracy i wypoczynku, w których pracują lub przebywają najwyżej 4 osoby oraz w których wykonywane prace lub czynności nie powodują wydzielania do powietrza w pomieszczeniu szkodliwych gazów, pyłów, wyziewów, wilgoci, dźwięków, drgań albo powstawania szkodliwych temperatur,

trzeciej — obejmującej wszelkie pomieszczenia, nie objęte grupą pierwszą i drugą, z wyjątkiem pomieszczeń przemysłowych,

czwartej — obejmującej pomieszczenia przemysłowe,

- 2) pomieszczenia przeznaczone na czasowy pobyt ludzi, tj. pomieszczenia, w których te same osoby w ciągu doby lub w ciągu jednej zmiany pracy przebywają nieprzerwanie najwyżej cztery godziny.

7. Jeżeli łączny czas przebywania ludzi w pomieszczeniu jest krótszy niż 2 godziny w ciągu jednej zmiany pracy lub w ciągu doby, a wykonywane tam czynności mają charakter pracy dorywczej bądź też praca polega na krótkim, okresowym obsłudze urzędów lub tylko na utrzymywaniu porządku i czystości — to pomieszczenia takiego nie uważa się za pomieszczenie przeznaczone na pobyt ludzi.

8. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o „pomieszczeniach przemysłowych”, należy przez to rozumieć pomieszczenia w przemysłowych zakładach pracy, przeznaczone na stały pobyt ludzi, celem wykonywania czynności związanych z produkcją albo ze śledzeniem lub badaniem procesów produkcyjnych.

9. Przez pojęcie drogi ewakuacyjnej należy rozumieć: schody, pochylnie, drabiny ewakuacyjne, halle, korytarze, galerie i przejazdy, które stanowią najkrótsze dla celów ewakuacyjnych połączenie pomieszczeń z terenem i przestrzenią otwartą. Wewnętrznych schodów i pochylni w mieszkaniach dwukondygnacyjnych nie należy uważać za drogę ewakuacyjną.

§ 3. 1. Ustanawia się podział materiałów i elementów budowlanych zależnie od ich wrażliwości ogniowej na: niepalne (np. z kamienia, ceramiki, betonu, stali itp.), trudnopalne (np. z płyt wiórkowo-cementowych, trzcinowo-gipsowych,

piłśniowych twardych itp.) oraz — palne (np. z drewna, torfu, korka, słomy, trzciny itp.).

2. Ustanawia się podział elementów budowlanych na 5 klas zależnie od odporności tych elementów na działanie ognia i wysokich temperatur, a mianowicie na:

klasę A — o odporności ogniowej co najmniej 4 godziny,

klasę B — o odporności ogniowej co najmniej 2 godziny,

klasę C — o odporności ogniowej co najmniej 1 godziny,

klasę D — o odporności ogniowej co najmniej 0,5 godziny,

klasę E — o odporności ogniowej co najmniej 0,25 godziny.

3. Wrażliwość ogniową poszczególnych materiałów i elementów budowlanych oraz odporność ogniową poszczególnych elementów budowlanych określają normy państwowe.

4. Do czasu ustanowienia norm państwowych, ustalających odporność ogniową poszczególnych elementów budowlanych, należy określać tę odporność według załącznika nr 1 lub na podstawie atestów instytutów naukowo-badawczych.

Część I.

WARUNKI OGÓLNE, JAKIM POWINNY ODPOWIADĄC OBIEKTY BUDOWLANE

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

§ 4. 1. Budowa obiektów budowlanych powinna być oparta na znajomości lokalnych warunków geologiczno-inżynierskich i hydro-geologicznych.

2. Opracowanie dokumentacji geologiczno-inżynierskiej jest wymagane w przypadkach, gdy sporządzenie takiej dokumentacji zostało zastrzeżone w obowiązujących przepisach, w decyzji o lokalizacji szczegółowej lub w warunkach uzgodnienia realizacji obiektu budowlanego z właściwym terytorialnie okręgowym urzędem górniczym.

3. Warunki techniczne, obowiązujące przy wznoszeniu obiektów budowlanych w obrębie obszarów górniczych, regulują odrębne przepisy.

§ 5. W razie korzystania przy budowie z istniejących w obiekcie budowlanym elementów budowlanych lub w razie użycia do budowy materiałów i elementów budowlanych z rozbiórki, należy zbadać ich stan i wytrzymałość oraz zastosować odpowiednio do potrzeby właściwe środki grzybo-bójcze i uodparniające na szkodliwe działanie ognia, wilgoci i owadów, a także odpowiednio uwzględnić ich zmniejszoną wytrzymałość.

§ 6. Bruzdy, przebiecia, wnęki, kanały i przewody instalacyjne powinny być wykonywane w sposób nie powodujący naruszenia wytrzymałości konstrukcyjnej: fundamentów, ścian i filarów nośnych, stropów, sklepień, pomostów i innych elementów konstrukcyjnych obiektu budowlanego w stopniu zagrażającym bezpieczeństwu dla ludzi i mienia.

Rozdział 2.

Fundamenty.

§ 7. 1. Obiekty budowlane powinny być wznoszone na fundamentach, zabezpieczających obiekt przed szkodliwymi skutkami osiadania, obsuwania i przed wstrząsami, odpornych na niszczące działanie fizyczne i chemiczne wody gruntowej lub gruntu oraz założonych na głębokości ustalonej normą państwową.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy obiektów budowlanych tymczasowych oraz przypadków, gdzie warunki lokalne pozwalają na przeniesienie ciężaru na grunt za pomocą płytszych fundamentów, podwalin lub w inny sposób, nie powodujący w obiekcie zmian konstrukcyjnych, zagrażających bezpieczeństwu dla ludzi i mienia.

§ 8. 1. Fundamenty należy wykonywać z kamienia, cegły, betonu, żelbetu itp. materiałów trwałych. Zastosowanie drewna jest dopuszczalne tylko w przypadkach szkodliwego działania wody gruntowej na materiały trwałe i pod warunkiem, że drewno będzie spoczywało stale poniżej najniższego, znanego poziomu wody gruntowej.

2. Założenie lub rozbiórka fundamentów w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącego obiektu budowlanego nie powinny powodować trwałych zmian konstrukcyjnych w tym obiekcie, zagrażających bezpieczeństwu dla ludzi i mienia.

Rozdział 3.

Ściany i filary.

§ 9. 1. Ściany i filary obiektów budowlanych powinny odpowiadać wymaganiom konstrukcyjnym i przepisom przeciwpożarowym, a ściany i filary zewnętrzne pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi lub dla inwentarza żywego, powinny stanowić osłonę przed szkodliwymi wpływami atmosferycznymi, a także powinny być zabezpieczone przed niszczącym działaniem czynników powstających w czasie użytkowania pomieszczeń.

2. Ściany i filary obiektów budowlanych powinny posiadać konstrukcję nie dopuszczającą do skraplania się pary wodnej wewnątrz konstrukcji i na jej powierzchni wewnętrznej, w stopniu wpływającym szkodliwie na trwałość i wytrzymałość konstrukcji albo na bezpieczeństwo dla ludzi i mienia.

3. Przepis ust. 1 o zabezpieczeniu pomieszczeń przed szkodliwymi wpływami atmosferycznymi oraz przepis ust. 2 nie mają zastosowania do budynków inwentarskich dla chowu wolnowybiegowego.

§ 10. 1. Ściany zewnętrzne i nośne oraz filary nośne powinny być wykonywane z materiałów niepalnych lub trudno-palnych.

2. Stosowanie drewna i innych materiałów palnych do ścian zewnętrznych i nośnych oraz do filarów nośnych jest dopuszczalne tylko:

- 1) przy remoncie istniejących drewnianych obiektów budowlanych oraz przy odbudowie lub remoncie obiektów zabytkowych, gdy przemawiają za tym względy historyczne,
- 2) w zakładach przemysłowych, gdy wymagają tego warunki technologiczne,
- 3) w budynkach mieszkalnych, gospodarczych i administracyjnych państwowych gospodarstw leśnych, poza obszarami miast i osiedli,
- 4) w obiektach tymczasowych,
- 5) w lekkich szopach otwartych w budownictwie wiejskim,
- 6) w obiektach o podrzędnym znaczeniu, jak altanki, gołębniki, pergole itp.,
- 7) w przypadkach nie wymienionych w pkt 1—6 za specjalnym zezwoleniem organów państwowego nadzoru budowlanego, gdy przemawiają za tym warunki miejscowe lub postępowe rozwiązania techniczne.

§ 11. 1. Jeżeli w budynku przeznaczonym na pobyt ludzi lub dla inwentarza żywego znajdują się pomieszczenia z otwartymi paleniskami albo w których wytwarza się, przerabia lub przechowuje materiały palne, należy pomieszczenia te oddzielić od części budynku przeznaczonej na pobyt ludzi lub inwentarza żywego ścianą o odporności ogniowej co naj-

mniej klasy C, z dopuszczalnością wykonania między pomieszczeniami a daną częścią budynku drzwi o odporności ogniowej co najmniej klasy D.

2. Przez paleniska otwarte rozumieć należy nie służące do celów ogrzewania lub przygotowywania posiłków paleniska, w których płomienie występują poza jego obudowę, jak np. paleniska w kuźniach, warsztatach mechanicznych, suszarniach, wędzarniach itp. pomieszczeniach.

3. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania do budynków inwentarskich dla chowu wolnowybiegowego.

§ 12. Pomieszczenia przemysłowe, pracownie lub składy, w których powstają szkodliwe lub w nadmiernym stopniu uciążliwe wyziewy, temperatury, dźwięki i drgania, albo szkodliwe ilości pyłów i gazów niepalnych, oraz pomieszczenia dla inwentarza żywego — powinny być oddzielone od części budynku, w której znajdują się inne pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi, ścianą szczelną, nieprzenikliwą i — w razie potrzeby — odpowiednią pod względem termicznym i akustycznym.

Rozdział 4.

Stropy, sklepienia i pomosty.

§ 13. 1. Stropy, sklepienia i pomosty powinny odpowiadać wymaganiom konstrukcyjnym oraz przeciwpożarowym.

2. W obiektach, w których stropy, sklepienia i pomosty są przeznaczone do przenoszenia specjalnych obciążeń, np. w magazynach, składach, bibliotekach itp. pomieszczeniach, należy w miejscu dobrze widocznym umieścić trwały napis, podający wielkość dopuszczalnego obciążenia użytkowego oraz sposób składowania.

§ 14. 1. Stropy i sklepienia:

- 1) nad piwnicami, z wyjątkiem domów jednorodzinnych,
- 2) nad ostatnią kondygnacją w budynkach posiadających więcej niż 3 kondygnacje i dach o konstrukcji drewnianej,
- 3) nad wbudowanymi garażami, kotłami niskiego ciśnienia i transformatorami, nad i pod przejazdami oraz pomieszczeniami wbudowanymi, których sposób użytkowania tego wymaga, np. nad i pod pomieszczeniami, w których wytwarza się, przerabia lub przechowuje materiały palne — powinny być szczelne i nieprzenikliwe oraz powinny posiadać konstrukcję o odporności ogniowej klasy B, wykonaną jako zespół statyczny w taki sposób, aby zapewnione w nim było przenoszenie naprężeń w obrębie każdego przęsła, jak w jednej konstrukcyjnej całości (betonowaną w całości na miejscu budowy lub utworzoną z gotowych elementów i naniesionego w czasie budowy betonu uzupełniającego, względnie zaprawy).

2. W pozostałych przypadkach stropy, nad którymi znajdują się pomieszczenia użytkowe, powinny posiadać konstrukcję o odporności ogniowej co najmniej klasy D.

§ 15. 1. Stosowanie do konstrukcji stropów drewna oraz innych materiałów palnych jest dopuszczalne tylko:

- 1) w budownictwie jednorodzinnym,
- 2) w budynkach dla inwentarza żywego,
- 3) w budynkach realizowanych przez inwestorów prywatnych dla zaspokojenia własnych potrzeb gospodarczych, dla wykonywania zawodu lub działalności usługowej oraz
- 4) w przypadkach określonych w § 10 ust. 2.

2. Przepisów ust. 1 nie stosuje się do stropów:

- 1) nad piwnicami, z wyłączeniem piwniczki gospodarczej dostępnej bezpośrednio z pomieszczenia w jednorodzinnych budynkach mieszkalnych,

2) pod pralniami, kuchniami zbiorowego żywienia, ustępami splukiwanymi, łazienkami, natryskami, loggiami i innymi pomieszczeniami wilgotnymi lub których podłoga podlega stałemu zmywaniu.

3. W drewnianych stropach budynków przeznaczonych na pobyt ludzi powinna być ułożona warstwa izolacyjna, sucha, niepalna, dźwiękochłonna, pozbawiona zanieczyszczeń organicznych lub działających szkodliwie na drewno oraz w miarę możliwości lekka.

4. Dopuszcza się stosowanie jako warstwy izolacyjnej polep wapiennych, gipsowych lub glinianych, zmieszanych z trocinami, sieczką lub plewami.

5. Przepisu ust. 3 nie stosuje się do budynków tymczasowych i budynków przemysłowych, w których względy technologiczne wymagają innej konstrukcji stropu.

6. Stropy z drewnianym pułapem należy od dołu zabezpieczyć otuliną ochronną o odporności ogniowej co najmniej klasy D.

7. Przepisu ust. 6 nie stosuje się do budynków określonych w ust. 1, których charakter zabytkowy lub sposób użytkowania wymaga pułapu nie tynkowanego oraz w przypadkach, gdy strop posiada cechy budownictwa regionalnego, stanowi wyraz architektoniczny wnętrza lub spełnia zadanie akustyczne.

Rozdział 5.

Dachy, stropodachy i tarasy.

§ 16. 1. Dachy, stropodachy i tarasy powinny odpowiadać wymaganiom konstrukcyjnym i przeciwpożarowym, zabezpieczać obiekt budowlany przed szkodliwymi wpływami atmosferycznymi i umożliwiać odprowadzenie wód opadowych poza obręb obiektu.

2. Dachy, stropodachy i tarasy żelbetowe powinny być zabezpieczone przed ujemnym wpływem sił, wywołanych przez skurcz betonu i zmiany temperatury, oraz nie powinny powodować szkodliwych odkształceń w innych elementach konstrukcyjnych budynku.

3. Stropodachy i tarasy otwarte lub w loggiach, a znajdujące się nad pomieszczeniami, przeznaczonymi na pobyt ludzi, powinny być wykonane z elementów konstrukcyjnych niepalnych oraz w sposób zabezpieczający przed skraplaniem się pary wodnej wewnątrz konstrukcji i na jej powierzchni wewnętrznej w stopniu wpływającym szkodliwie na trwałość i wytrzymałość konstrukcji albo na bezpieczeństwo dla ludzi i mienia. Dopuszcza się konstrukcję stropodachów przewietrzanych z materiałów palnych i trudno palnych nad pomieszczeniami mieszkalnymi lub przeznaczonymi do wykonywania zawodu albo działalności usługowej w budynkach budownictwa jednorodzinne.

§ 17. 1. Nachylenie dachu lub stropodachu powinno być dostosowane do rodzaju pokrycia.

2. Ukształtowanie, barwa i materiał pokrycia dachowego powinny być zharmonizowane z wyglądem ulicy, miejscowości lub krajobrazu.

3. Organy państwowego nadzoru budowlanego mogą zabronić układania kolorowych lub glazurowanych materiałów pokrycia dachowego w rysunki figuralne, napisy albo cyfry i określić wymagania w tym zakresie, wynikające z lokalnych warunków.

4. Przepisy ust. 1, 2 i 3 nie mają zastosowania do budynków zabytkowych, jeżeli przemawiają za tym względy historyczne.

§ 18. 1. Ustanawia się trzy rodzaje pokrycia dachów, zależnie od ich odporności ogniowej, a mianowicie:

— pierwszy rodzaj o odporności ogniowej co najmniej kla-

sy C — obejmujący pokrycia niepalne na podkładzie i na konstrukcji niepalnej,

— drugi rodzaj o odporności ogniowej klasy D — obejmujący pokrycia co najmniej trudnopalne na deskowaniu lub łączeniu i na konstrukcji drewnianej,

— trzeci rodzaj o odporności ogniowej klasy E — obejmujący pokrycia materiałem palnym na deskowaniu lub łączeniu i na konstrukcji drewnianej.

2. Za pokrycie niepalne należy uważać dachówkę ceramiczną lub cementową, płyty azbestowo-cementowe, płyty cementowe, łupek naturalny lub sztuczny, blachę, szkło oraz papę asfaltową ułożoną na podłożu betonowym i inne materiały o nie mniejszej odporności ogniowej.

3. Za pokrycie trudnopalne należy uważać papę smółkową oraz słomę, trzcinę i sitowie, uodpornioną gliną lub innymi odpowiednimi środkami na działanie ognia i wysokich temperatur do granicy określonej dla materiałów trudnopalnych.

4. Za pokrycie palne należy uważać pokrycie słomą, trzciną, sitowiem, gontem lub dranicami.

5. Za konstrukcję niepalną należy uważać konstrukcje murowe, stalowe, betonowe, żelbetowe lub inne o nie mniejszej odporności ogniowej.

§ 19. Zabrania się wykonywania z drewna nowych konstrukcji dachowych o nachyleniu połaci mniejszym niż 8° oraz pokrywania nowych i istniejących połaci dachowych materiałem palnym, z wyjątkiem budynków tymczasowych, zabytkowych lub posiadających cechy budownictwa regionalnego, a także budynków przemysłowych, gdy wymagają tego względy technologiczne.

§ 20. 1. Dla poszczególnych rodzajów pokrycia dachowego obowiązują następujące, najmniejsze odległości między budynkami wolno stojącymi lub ich częściami, nie osłoniętymi ścianą przeciwpożarową:

Budynek z pokryciem dachowym o odporności ogniowej	Odległości w metrach od budynku z pokryciem dachowym o odporności ogniowej:		
	klasy C	klasy D	klasy E
Klasy C	—	6	9
Klasy D	6	9	12
Klasy E	9	12	15

2. W razie braku zabudowy na sąsiedniej nieruchomości odległość budynku w zabudowie luźnej od granicy tej nieruchomości powinna wynosić co najmniej połowę odległości, ustalonych w ust. 1 dla dwóch budynków, posiadających ten sam rodzaj pokrycia.

3. Jeżeli wystające części budynku, np. ganki, werandy, balkony, wykusze i nadbudówki, posiadają pokrycie o mniejszej odporności ogniowej niż budynek właściwy, odległość tych części od innego budynku lub od granicy nieruchomości powinna odpowiadać rodzajowi ich pokrycia.

4. Zabrania się łączenia sąsiednich budynków gankami lub przejazdami z pokryciem o mniejszej odporności ogniowej niż pokrycie tych budynków.

5. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania do budynków, dla których przepisy szczególne wymagają większych odległości, jak również do budynków zabytkowych, gdy przemawiają za tym względy historyczne, a bezpieczeństwo przeciwpożarowe zostało zapewnione w inny sposób.

§ 21. 1. Dachy szklane, z wyjątkiem szklarni tymczasowych, powinny być wykonane w całości z materiałów niepalnych.

2. Do oszklenia dachów należy stosować: dachówkę szklaną, szkło zbrojone lub inne tworzywa o nie mniejszej odporności ogniowej.

3. W razie zastosowania innych materiałów niż wymienione w ust. 2 pod pokryciem należy założyć siatkę metalową o oczkach nie przekraczających wymiarów 0,04 m X 0,04 m. Wyjątek stanowią hale vegetacyjne w szklarniach, kryte szkłem niezbrojonym.

4. Zabrania się stosowania dachów oszklonych do oświetlenia pomieszczeń, w których wytwarza się, przerabia lub przechowuje materiały palne.

§ 22. 1. Nad wysokoprężnymi kotłami, wolno stojącymi transformatorami oraz nad pomieszczeniami, w których wytwarza się, przerabia lub przechowuje materiały wybuchowe, powinny być zakładane dachy z pokryciem o ciężarze nie przekraczającym 40 kg/m² rzutu, licząc bez ciężaru konstrukcji nośnej dachu.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy budynków, dla których odpowiednie zabezpieczenia zostały objęte przepisami szczególnymi.

§ 23. 1. W budynkach z pomieszczeniami przeznaczonymi na stały pobyt ludzi:

1) konstrukcja drewniana stropu powinna być zabezpieczona na poddaszu warstwą materiału niepalnego, np. cegłą ułożoną na płask, polepą itp.,

2) łączna szerokość nadbudówek dachu drewnianego, wzdłuż lica budynku nie powinna przekraczać 1/3 jego długości.

2. Przepisu ust. 1 pkt 2 nie stosuje się do jednorodzinnych budynków wolno stojących, bliźniaczych, grupowych lub szeregowych oraz do budynków zabytkowych, jeżeli przemawiają za tym względy historyczne.

§ 24. 1. Pomiedzy oddzielną konstrukcją dachu o nachyleniu nie przekraczającym 60° a stropem powinna pozostać wolna przestrzeń o wysokości co najmniej 0,60 m w najniższym miejscu. Dostęp do tej przestrzeni dla skontrolowania uszkodzeń i dokonania remontu powinien być umożliwiony za pomocą klamer i wjazdu o wymiarach 0,75 m X 0,75 m w świetle, zamykanego nakrywą o odporności ogniowej co najmniej klasy D.

2. Dostęp określony w ust. 1 obowiązuje również w przypadkach dachów wysokich, ze strychami niedostępnymi z klatki schodowej.

3. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania do stropodachów.

§ 25. 1. Zewnętrzna powierzchnia dachu powinna być dostępna za pomocą umocowanych stałe klamer, drabin zewnętrznych lub haków do zawieszania tych drabin albo za pomocą klamer i wewnętrznego wylazu na dach, o wymiarach 0,75 m X 0,75 m, zamykanego szczelną nakrywą, wystającą co najmniej 0,15 m ponad pokrycie.

2. Wylazy na dachy o nachyleniu przekraczającym 60° powinny być połączone z kominami za pomocą należycie umocowanych drabin i ław kominarskich, o odpowiedniej wytrzymałości, jeżeli organy ochrony przeciwpożarowej nie wyraziły zgody na czyszczenie kominów z przestrzeni strychowej.

§ 26. Świetliki dachowe, nie przeznaczone do oświetlania strychu, powinny być otoczone w przestrzeni strychowej ściankami o odporności ogniowej co najmniej klasy C, wyprowadzonymi 0,30 m ponad dach. Wyprowadzenia ponad dach nie wymaga się, gdy strop najwyższej kondygnacji i konstrukcja dachu są wykonane z materiałów niepalnych.

§ 27. 1. Okapy dachów, stropodachów i tarasów w budynkach mieszkalnych mających więcej niż 2 kondygnacje, a w innych budynkach, gdy znajdują się nad terenem na wysokości przekraczającej 6 m, powinny być zaopatrzone w szczelne, odpowiednio zabezpieczone przed mechanicznym uszkodzeniem, rynny i rury spustowe lub rzygacze, posiadające przekrój potrzebny do odprowadzenia opadu o natężeniu miarodajnym 160 litrów/sek/ha.

2. Jeżeli obiekt budowlany nie posiada rynien lub gdy nie przewiduje się połączenia rur spustowych z kanalizacją, pod okapami lub rurami spustowymi powinny być wykonane ścieki z materiałów trwałych, odprowadzające wody spadowe na odległość zapobiegającą podmyciu fundamentów.

3. Przepisy ust. 1 i 2 nie dotyczą budynków zabytkowych, budynków tymczasowych oraz innych obiektów budowlanych, których charakter lub przeznaczenie nie wymaga założenia urządzeń odwadniających.

4. Dopuszcza się odwodnienie dachów, stropodachów i tarasów wewnętrznymi rurami spustowymi, pod warunkiem wykonania wlotu szczelnego i nie podlegającego zamarzaniu oraz zastosowania rur spustowych, wytrzymałych na ciśnienie słupa wody, pod którym mogą pracować, otoczonych izolacją termiczną, a przy załamaniach również dźwiękochłonną.

Rozdział 6.

Szyby świetlikowe.

§ 28. 1. Przy wznoszeniu budynków mieszkalnych zabrania się stosowania szybów świetlikowych.

2. Organy państwowego nadzoru budowlanego mogą wyrazić zgodę na odstępstwa od przepisu ust. 1 w budynkach zabytkowych oraz w przypadkach, gdy wymaga tego stan istniejącej zabudowy, a warunki bezpieczeństwa przeciwpożarowego i wymagania sanitarne zostały odpowiednio zapewnione.

§ 29. 1. Szyby świetlikowe, na które wyrażono zgodę, powinny posiadać:

- 1) wymiary poziome nie mniejsze niż $2\text{ m} \times 2\text{ m}$ w świetle,
- 2) otwory tylko z pomieszczeń nie przeznaczonych na pobyt ludzi, a w razie umieszczenia na poddaszu — zamknięte cegłą szklaną lub innym materiałem niepalnym,
- 3) obudowę ścianami o odporności ogniowej klasy C, wyprowadzonymi co najmniej 0,30 m ponad pokrycie dachu,
- 4) zapewnione przewietrzanie, jeżeli szyb świetlikowy zamknięty jest dachem szklanym,
- 5) dno szybu odwodnione i udostępnione dla czyszczenia.

2. Przekrój poziomy szybu, oświetlającego klatkę schodową, powinien posiadać co najmniej tyle metrów kwadratowych powierzchni, ile metrów bieżących wynosi wysokość szybu, licząc od pierwszego stopnia schodów klatki schodowej.

Rozdział 7.

Przewody dymowe i spalinowe oraz paleniska.

§ 30. 1. Przewody dymowe i spalinowe powinny być prowadzone w ścianach kominowych lub w kominach wolno stojących w sposób zapewniający należyty ciąg powietrza z palenisk połączonych z tymi przewodami i umożliwiający ich czyszczenie.

2. Przewody dymowe i spalinowe powinny być grupowane razem z ewentualnymi przewodami wentylacyjnymi w kominach i wyprowadzane ponad dach na wysokość zabezpieczającą przed zadmuchiwaniami, a ponadto co najmniej 0,60 m ponad kalenicę przy pokryciu palnym i co najmniej 0,30 m ponad niepalne lub trudnopalne pokrycie dachu, przy czym odległość wylotu przewodu od powierzchni dachu, mierzona poziomo, powinna wynosić co najmniej 1 m.

3. Odchylenie przewodów dymowych i spalinowych od pionu nie powinno przekraczać 30° i wymaga na załamaniach założenia otworów do czyszczenia z hermetycznym zamknięciem niepalnym, zabezpieczonym przed nadmiernym rozgrzaniem się. O dopuszczalności ulg decydują organy państwowego nadzoru budowlanego.

§ 31. 1. Ściany kominowe i kominy powinny być wykonywane szczelnie, z materiałów trwałych i niepalnych. Odporność ogniowa ścianek przewodu powinna być równa co najmniej odporności ogniowej klasy B.

2. Ściany kominowe i kominy należy wznosić na fundamentach lub na innej odpowiednio wytrzymałej konstrukcji o odporności ogniowej klasy B.

3. Kominy wolno stojące lub wyprowadzone ponad dach więcej niż 1,50 m powinny być zakotwione albo wykonane w inny sposób, zapewniający ich stateczność.

4. Kominy prowadzone przy ścianie sąsiedniego, wyższego budynku powinny być połączone z tym budynkiem odpowiednimi kotwami.

5. Ściany kominowe nie mogą być obciążone stropami, jeżeli wytrzymałość tych ścian nie została statycznie udowodniona oraz jeżeli zachodzi naruszenie szczelności i drożności przewodu lub zmniejszenie wytrzymałości ściany nośnej albo stropu przez szkodliwe działanie gazów i temperatury.

6. Kominy z przewodami dymowymi o przekroju, przekraczającym $0,075\text{ m}^2$, powinny być wydzielone z konstrukcji budynku.

§ 32. 1. Przekrój przewodu kołowy powinien posiadać średnicę co najmniej 0,15 m, a kwadratowy — bok długości co najmniej 0,14 m. Przekrój ten powinien być dostosowany do wysokości przewodu oraz ilości i wielkości połączonych z nim palenisk.

2. Do jednego przewodu dymowego mogą być włączone najwyżej trzy paleniska w odległości nie mniejszej niż 1,50 m w pionie, a do jednego przewodu spalinowego — dwa piecyki gazowe w odległości nie mniejszej niż wysokość kondygnacji. Do wszystkich palenisk kuchennych oraz do pieców i piecyków kąpielowych na ostatniej kondygnacji należy stosować oddzielne przewody.

3. Do czasu wydania przepisów szczegółowych oraz do czasu ustanowienia odpowiednich norm państwowych, o dopuszczalności stosowania przewodów zbiorczych decydują organy państwowego nadzoru budowlanego na podstawie atestu instytutów naukowo-badawczych.

4. Poniżej połączenia przewodu z najniższym położonym paleniskiem lub piecykiem kąpielowym powinien być umieszczony w miejscu łatwo dostępnym otwór do czyszczenia z hermetycznym zamknięciem niepalnym.

§ 33. 1. Połączenie przewodu dymowego lub spalinowego z paleniskiem należy wykonywać z elementów trwałych, niepalnych i szczelnych oraz w sposób umożliwiający ich czyszczenie.

2. Połączenie, o którym mowa w ust. 1, powinno być możliwie krótkie, bez ostrych załamów i przewężeń oraz nie powinno, w miejscu włączenia do przewodu, zmniejszać jego przekroju użytkowego.

3. Połączenie prowadzone przez pomieszczenie o niskiej temperaturze powinno być zabezpieczone przed oziębieniem.

§ 34. 1. Paleniska powinny być w całości wykonywane z materiałów trwałych i niepalnych przy skutecznym zabezpieczeniu palnych podłóg oraz zakładane na podłożu o odporności ogniowej klasy B grubym co najmniej 0,15 m, a przy piecach metalowych bez nóżek — 0,30 m.

2. Paleniska otwarte mogą być zakładane tylko w pomieszczeniach nie nasuwających zastrzeżeń z zakresu bezpieczeństwa przeciwpożarowego i w odległości co najmniej 0,60 m od palnych części budynku. W pomieszczeniach ze stropami drewnianymi paleniska otwarte powinny posiadać kominki lub kapy wystające co najmniej 0,30 m poza krawędzie paleniska.

§ 35. 1. Palne części konstrukcyjne obiektu budowlanego powinny być oddalone od wewnętrznego lica przewodów dymowych i spalinowych co najmniej o 0,30 m.

2. Piece metalowe lub w ramach metalowych, rury dy-mowe i spalinowe oraz otwory do czyszczenia powinny być oddalone od palnych, nie osłoniętych części konstrukcyjnych obiektu budowlanego co najmniej 0,60 m, a od osłoniętych otuliną klasy C co najmniej 0,30 m.

3. Piece z kamienia, cegły, kafli itp. materiałów niepalnych powinny być oddalone od palnych, nie osłoniętych części konstrukcyjnych obiektu budowlanego co najmniej 0,30 m, a od osłoniętych otuliną klasy C co najmniej 0,15 m.

4. W razie zastosowania cegły pełnej, wypalanej z gliny, o wymiarach $0,25 \times 0,12 \times 0,065$ m, wymiary podane w ust. 1—3 mogą ulec redukcji o 13%.

Rozdział 8.

Schody i pochylnie.

§ 36. Każde pomieszczenie, przeznaczone na pobyt ludzi, którego podłoga leży poniżej lub ponad powierzchnią otaczającego terenu, powinno mieć zapewniony dostęp z zewnątrz za pomocą schodów lub pochylni odpowiadających wymaganiom konstrukcyjnym, przepisom przeciwpożarowym i potrzebom komunikacji, a wykonanych w sposób zapewniający bezpieczeństwo ruchu.

§ 37. 1. Najmniejsza użytkowa szerokość biegów i spoczników lub pochylni powinna wynosić w świetle co najmniej:

- 1) w domach jednorodzinnych i w mieszkaniach dwukondygnacyjnych — 0,70 m,
- 2) w budynkach z pomieszczeniami przemysłowymi — 1,20 m,
- 3) w zakładach lecznictwa zamkniętego — 1,40 m, z tym że suma szerokości spocznika i szerokości biegu nie może być mniejsza od 2,90 m, oraz
- 4) w obiektach budowlanych nie wymienionych w pkt 1—3 — 1,00 m.

2. Podane w ust. 1 wymiary elementów komunikacji pionowej podlegają zwiększeniu zależnie od liczby osób przebywających na najbardziej zaludnionej kondygnacji w części obsługiwanej przez dany element, przy czym przyjmuje się w stosunku proporcjonalnym normę 1,00 m szerokości na:

- 1) 125 osób w budynku 2-kondygnacyjnym,
- 2) 100 osób w budynku 3-kondygnacyjnym,
- 3) 80 osób w budynku 4-kondygnacyjnym i wyższym.

§ 38. 1. Nachylenie schodów wewnętrznych ustala się stosunkiem wysokości (h) do szerokości stopnia (s). Stosunek ten powinien opierać się na wzorze: $2h + s = 0,60$ m do 0,65 m, z tym że wysokość stopnia nie powinna przekraczać:

- 1) 0,16 m w budynkach użyteczności publicznej,
- 2) 0,19 m w budynkach jednorodzinnych i mieszkaniach dwukondygnacyjnych,
- 3) 0,20 m w schodach prowadzących do piwnicy i na strych lub służących do obsługi urządzeń przemysłowych,
- 4) 0,175 m w pozostałych przypadkach.

2. Szerokość stopnia schodów zabiegowych w swym najwęższym miejscu nie powinna być mniejsza niż:

- 1) 0,10 m w budynkach jednorodzinnych i w mieszkaniach dwukondygnacyjnych,
- 2) 0,12 m w budynkach mieszkalnych dwu- i wielorodzinnych oraz
- 3) 0,16 m w pozostałych obiektach budowlanych nie wymienionych w pkt 1 i 2.

3. Dopuszczalne nachylenie schodów ruchomych nie powinno przekraczać 60%, a nachylenie schodów drabinowych powinno mieścić się w granicach od 100% do 370%.

4. Odstępstwa od przepisów ust. 1—3 są dopuszczalne w budynkach zabytkowych, jeżeli to jest uzasadnione względami historycznymi.

§ 39. 1. Schody służące stale do transportu ciężarów nie powinny posiadać biegów liczących więcej niż 14 stopni, a dopuszczalne ich obciążenie powinno być określone napisem przy wejściu na schody.

2. Schody w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi nie powinny posiadać biegów liczących więcej niż 18 stopni.

§ 40. 1. Schody do piwnic nie powinny łączyć się ze schodami prowadzącymi do kondygnacji nadziemnej, lecz powinny być zamknięte w parterze ścianą o odporności ogniowej co najmniej klasy B i szczelnymi drzwiami. Organy ochrony przeciwpożarowej mogą zezwolić na analogiczne zamknięcie schodów w poziomie piwnic.

2. Jeżeli w budynku znajdują się dwie lub więcej kondygnacje piwniczne, to — poza górną kondygnacją — wszystkie pozostałe, z wyjątkiem obiektów zabytkowych i skarbców bankowych, powinny posiadać dodatkowe bezpośrednie wyjście na zewnątrz.

3. W domach jednorodzinnych mieszkanie może być połączone z piwnicą za pomocą schodów drabinastych, umieszczonych w otworze podłogi, nakrytym podnoszoną do góry klapą.

§ 41. 1. Pochylnie i schody wewnętrzne, posiadające więcej niż 5 stopni, powinny być zaopatrzone przynajmniej w jednostronny pochwyty, jeżeli szerokość biegu nie przekracza 1,50 m. Przy szerokości większej należy stosować pochwyty dwustronne.

2. Schody zewnętrzne, posiadające więcej niż 5 stopni, powinny być zaopatrzone w pochwyty, jeżeli nachylenie tych schodów przekracza 60%.

3. Od strony nie ograniczonej ścianą pochylnie, biegi schodów i spoczniki powinny posiadać balustradę z pochwytem. Szerokość otworów w polu balustrady nie powinna przekraczać 0,15 m, a w przedszkolach i żłobkach — 0,10 m.

4. Łączna wysokość balustrady z pochwytem powinna wynosić co najmniej:

- 1) w obiektach budowlanych o wysokości do 22 m — 0,90 m,
- 2) w obiektach budowlanych o wysokości od 22 do 30 m — 1,00 m,
- 3) w obiektach budowlanych o wysokości powyżej 30 m — 1,10 m,
- 4) w budynkach szkolnych — 1,10 m, z zabezpieczeniem pochwyty przed zsuwaniem się dzieci.

5. Wysokość balustrady liczy się w pionie od powierzchni podłogi lub podłużnej górnej krawędzi (noska) stopnia do wierzchu pochwyty.

6. Okna klatek schodowych, których parapety umieszczone są na wysokości mniejszej niż 0,80 m nad biegami lub podestami schodów lub pochylni, powinny być zabezpieczone balustradą do wysokości określonej w ust. 4.

7. Przepisy ust. 3—6 nie dotyczą budynków zabytkowych, jeżeli przemawiają za tym względy historyczne.

§ 42. 1. Nachylenie pochylni powinno odpowiadać jej przeznaczeniu i nie może przewyższać:

- 1) 18%, gdy pochylnia jest przeznaczona do masowego użytku ludzi lub zwierząt, i 45% przy zastosowaniu listew poprzecznych,
- 2) 20%, gdy pochylnia z karbowaną nawierzchnią prowadzi do indywidualnego garażu w piwnicy,
- 3) 15%, gdy pochylnia jest przeznaczona do masowego ruchu pojazdów i biegnie w linii prostej, a 12%, gdy istnieją zakręty.

2. Nawierzchnie pochylni i pomostów nie mogą być śliskie.

§ 43. Wysokość przejścia w świetle, mierzona pionowo, pod biegami schodów i pochylni oraz pod spocznikami powinna wynosić co najmniej 2,00 m.

Rozdział 9.

Ogrzewanie i wentylacja.

§ 44. 1. Pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi powinny być wykonane w sposób umożliwiający utrzymanie temperatury wnętrza odpowiednio do potrzeb użytkowych oraz w sposób zabezpieczający przed nadmiernym ochłodzeniem lub przegrzaniem tych pomieszczeń.

2. Temperatury obliczeniowe pomieszczeń ogrzewalnych w budynkach określają normy państwowe i normatywy techniczne projektowania, a w razie ich braku — założenia inwestycji.

§ 45. 1. Temperatura wewnętrznych powierzchni ścian i stropów w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi i dla inwentarza żywego — z wyjątkiem ptactwa — powinna być w najniekorzystniejszych warunkach (najniższej zewnętrznej temperatury obliczeniowej otoczenia, określonej dla odpowiednich stref klimatycznych) wyższa co najmniej o 2°C od temperatury punktu rosy powietrza wewnętrznego, odpowiadającej przeciętnym warunkom użytkowania pomieszczeń.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy ścian pomieszczeń o stałej wilgotności względnej powietrza wewnętrznego powyżej 70%, ścian budynków inwentarskich dla chowu wolnowybiegowego oraz ścian pomieszczeń przemysłowych, w których ilości wydzielanego ciepła przewyższają znacznie straty ciepła w pomieszczeniach, a powierzchnie wewnętrzne ścian i stropów podlegają stałemu, intensywnemu działaniu promieniowania ciepła lub suchego, gorącego powietrza.

3. Wewnętrzne powierzchnie ścian pomieszczeń, o stałej wilgotności względnej powietrza wewnętrznego powyżej 70%, powinny być pokryte materiałem lub powłoką nienasiąkliwą.

§ 46. 1. Temperatura podłogi w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi nie powinna być niższa od temperatury pomieszczenia więcej niż o 4°C .

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy przypadków podyktowanych względami technologicznymi pod warunkiem, że wartość oporu przenikania ciepła przez podłogi powinna wynosić co najmniej $0,55 \text{ m}^2 \text{ h } ^{\circ}\text{C}/\text{kcal}$.

§ 47. Wrażliwe na wilgoć elementy budowlane obiektu budowlanego, a w szczególności elementy strunobetonowe (z betonów sprężonych) oraz elementy, w skład których wchodzi materiały izolacji cieplnej, powinny być skutecznie zabezpieczone przed zawilgoceniem i skraplaniem się wewnątrz nich pary wodnej za pomocą przegród, otulin lub powłok ochronnych, wykonanych z materiałów o odpowiednio dużym oporze przenikania pary wodnej.

§ 48. 1. Pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi lub dla inwentarza żywego oraz klatki schodowe, piwnice, strychy, magazyny i składy powinny być wykonywane w sposób umożliwiający odpowiednią do potrzeb użytkowych wymianę powietrza przez zastosowanie wentylacji naturalnej lub sztucznej albo łącznie jednej i drugiej.

2. Za naturalną wentylację, w rozumieniu rozporządzenia, uważa się wymianę powietrza, spowodowaną przez różnicę temperatur wewnątrz i zewnątrz pomieszczenia lub przez różnicę ciśnień, wywołaną działaniem wiatru, a za wentylację sztuczną — wymianę powietrza uzyskiwaną za pomocą urządzeń mechanicznych lub cieplnych.

§ 49. 1. Wentylację naturalną należy stosować w pomieszczeniach, w których zapewnia ona właściwą wymianę powietrza przy temperaturze zewnętrznej, niższej od temperatury wewnętrznej pomieszczenia wentylowanego, nie więcej niż o 8°C .

2. W pomieszczeniach kuchennych mieszkań obowiązuje wykonanie przewodów wyciągowych wentylacyjnych, wprowadzonych ponad dach.

3. W pomieszczeniach, w których ze względu na wydzielające się ciepło, gazy, pary lub pyły nie może być osiągnięta wymagana wymiana powietrza w drodze wentylacji naturalnej lub w których konieczna jest stała, równomierna wymiana powietrza, niezależna od warunków atmosferycznych, należy stosować wentylację sztuczną.

4. Powietrze świeże, doprowadzone z zewnątrz za pomocą wentylacji, nie powinno powodować uciążliwych przeciągów oraz obniżenia temperatury wewnętrznej w pomieszczeniu, w strefie przebywania ludzi, poniżej temperatury właściwej dla danego pomieszczenia.

§ 50. 1. W pomieszczeniach, w których nie zachodzi konieczność stałej i równomiernej wymiany powietrza, niezależnie od warunków atmosferycznych, zapotrzebowanie ciepła dla pełnej wentylacji należy obliczać zgodnie z postanowieniami norm państwowych, a w razie ich braku — do temperatury wyższej o 10° — 12°C od zewnętrznej, najniższej temperatury obliczeniowej otoczenia, określonej dla odpowiednich stref klimatycznych, ograniczając odpowiednio przy niższych temperaturach ilość doprowadzanego z zewnątrz powietrza świeżego.

2. W pomieszczeniach, w których w związku z charakterem ich użytkowania zachodzi bezwzględna potrzeba niezależnienia stanu powietrza wewnętrznego od zmian stanu powietrza zewnętrznego, należy stosować urządzenia klimatyzacyjne.

§ 51. 1. W pomieszczeniach, w których możliwe jest niespodziewane wydzielanie się lub do których możliwe jest niespodziewane przedostawanie się szkodliwych ilości substancji trujących lub niebezpiecznych pod względem wybuchowym, powinna być zainstalowana awaryjna mechaniczna wentylacja wyciągowa, odpowiadająca wymaganiom bezpieczeństwa dla ludzi i mienia.

2. Wentylacja, o której mowa w ust. 1, powinna być łatwa do uruchomienia zarówno od wewnątrz, jak i z zewnątrz zagrożonego pomieszczenia oraz powinna zapewnić co najmniej dziesięciokrotną wymianę powietrza w ciągu godziny.

Rozdział 10.

Zaopatrzenie w wodę.

§ 52. 1. Każda działka, na której znajdują się pomieszczenia, przeznaczone na pobyt ludzi lub dla inwentarza żywego, powinna posiadać warunki umożliwiające korzystanie z wody nadającej się do picia oraz do celów gospodarstwa domowego, produkcyjnych i przeciwpożarowych, na zasadach określonych przepisami szczególnymi.

2. W razie gdy połączenie z wodociągiem publicznym jest niemożliwe lub gdy właściciel nieruchomości został zwolniony z obowiązku połączenia, budynki przemysłowych zakładów pracy, budynki służby zdrowia oraz inne budynki z pomieszczeniami, przeznaczonymi na pobyt ludzi, posiadające więcej niż trzy kondygnacje, a szkoły od pięciu izb począwszy powinny być zaopatrzone w lokalne urządzenia wodociągowe.

3. W przypadkach, nie objętych przepisem ust. 2, nieruchomość, na której znajdują się pomieszczenia, przeznaczone na pobyt ludzi lub dla inwentarza żywego, powinna posiadać warunki umożliwiające korzystanie ze źródeł publicznych, źródeł albo studzien, znajdujących się w odległości nie większej niż 150 m od budynku. Wybrane do tego celu warstwy wodonośne powinny zapewniać możliwość stałego poboru wody zdatnej do picia i dziennie w ilości nie mniejszej, niż przewidują odpowiednie normy państwowe lub przepisy szczególne.

4. W wyjątkowych przypadkach, a w szczególności, gdy wynika to z miejscowych warunków geologiczno-inżynierskich na terenach o niedostatecznych zasobach wodnych, właściwe organy państwowego nadzoru budowlanego mogą zezwolić na odstępstwa od przepisów ust. 3.

§ 53. 1. Studnia dostarczająca wodę zdatną do picia powinna być zaopatrzona w pompę do czerpania wody i powinna odpowiadać następującym warunkom:

- 1) ściany studni powinny być wykonane na całej wysokości z kęgów betonowych lub innego materiału nieprzepuszczalnego, nie wpływającego ujemnie na jakość wody, a ponadto obłożone z zewnątrz warstwą gliny, grubą co najmniej 0,15 m i do głębokości 1,5 m, a przy wyższym poziomie wody co najmniej 0,30 m poniżej zwierciadła wody,
- 2) powierzchnia terenu w promieniu 1 m dookoła studni powinna być wybrukowana lub utrwalona w inny sposób, ze spadkiem od ocembrowania studni,
- 3) dno studni powinno sięgać w głąb do wód gruntowych i powinno być pokryte warstwą co najmniej 0,10 m grubą ze żwiru lub gruboziarnistego piasku,
- 4) przykrycie studni powinno być wykonane z płyty betonowej lub innego materiału nieprzepuszczalnego, założonego szczelnie na ocembrowaniu, wystającym co najmniej 0,10 m ponad teren.

2. W okresie przejściowym, nie dłuższym jednak niż 10 lat od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, właściwe organy państwowego nadzoru budowlanego mogą zezwolić na zakładanie studni bez pompy, jeżeli:

- 1) zachowane będą warunki określone w ust. 1 pkt 1, 2 i 3,
- 2) wzniesienie ocembrowania studni będzie wynosić 1 m nad terenem i kończyć się higienicznym urządzeniem do czerpania wody, według jednego z systemów uznanych za właściwy przez organy służby sanitarnej,
- 3) studnia będzie zaopatrzona w szczelne i przylegające do ocembrowania przykrycie z betonu lub innego materiału nieprzepuszczalnego, zapobiegające ściekaniu wody do studni, otwór zaś do czerpania wody będzie zaopatrzony w pokrywę na zawiasach, przylegającą do pokrycia studni.

3. Odległość studni, dostarczających wodę do picia, powinna wynosić co najmniej:

- 1) od granicy nieruchomości 7,50 m,
- 2) od dołów ustępowych, gnojowników, śmietników, budynków przeznaczonych dla inwentarza żywego itp. miejsc zanieczyszczonych — 15 m, przy zabezpieczeniu studni od zalania ściekami i wodami opadowymi.

4. Na granicy dwóch sąsiednich nieruchomości można umieścić studnię wspólną.

5. Odstępstwa od przepisu ust. 3 pkt 2 są dopuszczalne w przypadkach, gdy miejscowe warunki geologiczno-inżynierskie zezwalają albo wymagają zastosowania mniejszych odległości dla uzyskania wody zdatnej do picia.

Rozdział 11.

Usuwanie wód opadowych i zużytych oraz nieczystości.

§ 54. 1. Każda nieruchomość w miastach i osiedlach, na której znajdują się pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi lub dla inwentarza żywego, powinna posiadać urządzenia potrzebne do usuwania wód opadowych, zużytych i nieczystości. Dla stałych wydzielin pochodzenia zwierzęcego powinny być wykonane specjalne urządzenia.

2. Dachy, stropodachy i tarasy oraz w razie potrzeby również wszelkie nie nakryte części obiektów budowlanych, zagłębione w terenie, jak schody, pochylnie i studzienki piw-

niczne, powinny posiadać urządzenia do usuwania wód opadowych.

3. W razie gdy połączenie z kanałem publicznym jest niemożliwe lub gdy właściciel został zwolniony z obowiązku połączenia, budynki przemysłowych zakładów pracy, budynki służby zdrowia oraz inne budynki z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi, posiadające więcej niż trzy kondygnacje, a szkoły od pięciu izb począwszy, powinny posiadać lokalne urządzenia kanalizacyjne dla wód zużytych i nieczystości, a w pozostałych przypadkach — co najmniej zbiorniki do gromadzenia nieczystości płynnych, jak np. doły ustępowe, gnojowniki itp. urządzenia, podlegające okresowemu opróżnianiu.

§ 55. Zabrania się odprowadzania wód zużytych, ścieków przemysłowych i nieczystości do otwartych kanalików przyulicznych i przydrożnych rowów albo do ziemi, jeżeli wody te, ścieki i nieczystości nie odpowiadają przepisom o wpuszczaniu ścieków do zbiorników wód powierzchniowych i do ziemi.

§ 56. 1. Odległości dołu ustępowego powinny wynosić co najmniej:

- 1) od studzien — 15 m przy zabezpieczeniu studni przed zalaniem ściekami i wodami opadowymi,
- 2) od drogi i od granicy nieruchomości — 7,5 m,
- 3) od otworów z pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt ludzi lub do przechowywania albo przetwarzania artykułów spożywczych — 10 m.

2. W przypadkach uzasadnionych dół ustępowy może być położony przy granicy nieruchomości, jeżeli będzie przylegać do dołu po przeciwnej stronie granicy.

3. Ściany i dno dołu ustępowego powinny być nieprzepuszczalne oraz izolowane od ścian budynku.

4. Doły ustępowe powinny być przesklepione lub przykryte płytą żelbetową, zwentylowane, z pozostawieniem otworu do czyszczenia zaopatrzonego w podwójne, szczelne zamknięcia.

5. Gnojowniki, doły kompostowe itp. zbiorniki na ścieki powinny posiadać nieprzepuszczalne dno i ściany. Odległość tych zbiorników od studzien, granic nieruchomości i otworów z pomieszczeń powinna odpowiadać wymaganiom ust. 1 i 2.

6. Odstępstwa od przepisu ust. 1 pkt 1 są dopuszczalne w przypadkach określonych w § 53 ust. 5.

§ 57. 1. Nieruchomości, na których znajdują się pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi lub pomieszczenia zbiorowego żywienia, powinny posiadać zewnętrzne ogrodzone miejsca albo pomieszczenia na zbiorniki do gromadzenia nieczystości stałych.

2. Budynki z lokalami mieszkalnymi lub zbiorowego żywienia, których podłoga znajduje się powyżej piątej kondygnacji albo na wysokości przekraczającej 15 m nad terenem, powinny być zaopatrzone w wewnętrzne zsypy i komory zsypowe lub spalarnie; urządzenia te powinny być wykonane w sposób zapewniający bezpieczeństwo przeciwpożarowe oraz całkowite, higieniczne i nie powodujące uciążliwości dla otoczenia usuwanie śmieci.

§ 58. 1. W miastach i osiedlach posiadających komunalne urządzenia do usuwania nieczystości stałych powinny być zakładane zbiorniki przenośne, szczelne i zamykane oraz wykonane z materiałów niepalnych i zabezpieczone przed korozją. W innych przypadkach dopuszcza się stosowanie stałych zbiorników zewnętrznych.

2. Zbiorniki stałe powinny posiadać szczelne, odwodnione dno oraz szczelne ściany, nadające się do zmywania, a także szczelne zamknięcia otworów do wysypywania i wybierania nieczystości oraz otwór wentylacyjny, zabezpieczony siatką.

3. Zbiorniki przenośne i stałe powinny być ustawiane na podłożu nieprzemakalnym i gładkim, nie podlegającym zalaniu gromadzącymi się wodami opadowymi oraz w odległościach co najmniej 10 m od otworów z pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi i do przechowywania lub przetwarzania artykułów żywnościowych. Odległość tych zbiorników od studzien, dróg i granic nieruchomości powinna odpowiadać przepisom § 56 ust. 1.

§ 59. 1. Wewnętrzne zsypy do usuwania nieczystości stałych w budynkach powinny być położone poza pomieszczeniami mieszkalnymi, zabezpieczone przed zamrażaniem nieczystości oraz powinny posiadać rury zsypane z otworami, których dolna krawędź powinna być wzniesiona co najmniej 0,60 m nad podłogą. Otwory te powinny być zaopatrzone w urządzenia pozwalające na wyspanie nieczystości do zsypu — przy przerwaniu połączenia rury zsypanej z pomieszczeniem — w sposób chroniący przed wydzielaniem się woni z rury zsypanej.

2. Rury zsypane powinny być prowadzone pionowo bez załamań, zwentylowane — otoczone ścianą o odporności ogniowej co najmniej klasy C. Rury te powinny być gładkie wewnątrz, wykonane z materiałów niepalnych, trwałych, nienasiąkliwych i odpornych na niszczące działanie nieczystości oraz posiadać u góry nad najwyższym położonym otworem wyspowym komorę z urządzeniem do przemywania, przeczyszczania i dezynfekcji i z kanałem wentylacyjnym, wyprowadzonym ponad dach budynku.

3. Jeżeli w piwnicy nie ma spalarni śmieci, komory zsypane powinny być zakładane na poziomie terenu, a ponadto powinny posiadać ściany i posadzkę wykonaną z materiału nadającego się do zmywania i nienasiąkliwego, przewód wentylacyjny, urządzenie do splukiwania wodą i odprowadzania jej, a także urządzenie do ogrzewania.

Rozdział 12.

Pomieszczenia sanitarne.

§ 60. 1. W wielorodzinnych budynkach mieszkalnych, posiadających możliwość połączenia z wodociągiem i kanalizacją, każde mieszkanie, przeznaczone dla trzech osób i więcej, powinno być wyposażone w łazienkę z wanną lub w kabinę natryskową z umywalką, a mieszkania dla jednej lub dwóch osób oraz mieszkania w budynkach jednorodzinnych powinny posiadać co najmniej niezbędne pomieszczenie dla zainstalowania tych urządzeń.

2. Umywalka, o której mowa w ust. 1, może być zastąpiona miską natryskową, zaopatrzoną w przelew i zamykany spust, umieszczoną na wysokości nie mniejszej niż 0,40 m nad podłogą, oraz z zainstalowaną nad nią baterią czerpalną na zimną i ciepłą wodę.

3. W pensjonatach, hotelach, domach dla samotnych, bursach itp. budynkach dopuszczalne jest urządzenie łazienek do wspólnego użytku mieszkańców.

§ 61. 1. Kubatura łazienki powinna wynosić co najmniej 8 m³, a gdy urządzenie do ogrzewania wody jest urządzeniem elektrycznym lub znajduje się poza łazienką — 6,5 m³.

2. Kubatura pomieszczenia z kabiną natryskową, połączoną z przestrzenią powietrzną pomieszczenia, oraz kubatura kabiny natryskowej, stanowiącej zamknięte pomieszczenie — powinna wynosić co najmniej 6,5 m³, gdy urządzenie do ogrzewania wody znajduje się poza kabiną lub pomieszczeniem, a 8 m³ w innych przypadkach.

3. Kabiny natryskowe, połączone z przestrzenią powietrzną pomieszczenia, nie powinny być mniejsze niż 0,90 × 0,90 m w świetle i nie powinny mieć siatek natryskowych tak umieszczonych, aby strumień wody spływał na głowę osoby kąpiącej się.

4. Sufit i ściany łazienki oraz kabiny natryskowej powinny posiadać powierzchnie wykończone i możliwie gładkie, a dolna część ścian powinna być pokryta do wysokości co najmniej 1,60 m, a w kabinie natryskowej lub przy natrysku stałym w łazience — do wysokości 2,00 m materiałem odpornym na działanie wilgoci i nienasiąkliwym, np. pomalowane farbą olejną albo wyłożone glazurą lub płytami z tworzyw sztucznych.

5. Podłoga łazienki i kabiny natryskowej powinna być nieprzepuszczalna i nienasiąkliwa, a pod natryskiem zaopatrzona ponadto w urządzenia odwadniające.

6. Piecyk gazowy jednoczerpalny do ogrzewania wody w łazience powinien znajdować się nad spustem wanny. Położenie piecyków gazowych wieloczerpalnych może być dowolne, pod warunkiem zastosowania baterii nad wanną.

7. Drzwi łazienki, kabiny natryskowej oraz pomieszczenia z kabiną natryskową powinny otwierać się na zewnątrz i posiadać w dowolnej części otwory dla dopływu powietrza o ogólnym przekroju nie mniejszym niż 0,02 m².

§ 62. 1. Każde samodzielne mieszkanie powinno posiadać własny ustęp; dopuszczalne są odstępstwa od tej zasady w budynkach z mieszkaniami jedno- i dwuosobowymi.

2. W budynkach przeznaczonych do użytku zbiorowego ilość ustępów powinna odpowiadać ustaleniom normatywnym, przy czym jeżeli liczba korzystających przekracza 15 osób, powinny być przewidziane oddzielne ustępy dla obu płci.

3. W zakładach pracy ilość ustępów powinna odpowiadać ustaleniom przepisów szczególnych lub normatywów technicznych projektowania.

§ 63. 1. Wewnątrz budynków przeznaczonych na pobyt ludzi mogą być umieszczone tylko ustępy splukiwane. Ustępy nie splukiwane mogą być połączone z tymi budynkami jedynie za pomocą otwartych ganków lub należycie zwentylowanych przedsionków.

2. Ustępy wewnętrzne powinny być oddzielone od pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi szczelnymi ścianami.

3. Wejścia do ustępów wewnętrznych nie powinny prowadzić bezpośrednio z klatek schodowych, z pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi oraz z lokali, w których są wyrabiane albo przechowywane produkty spożywcze. Przepis powyższy nie dotyczy ustępów w łazienkach przechodnich, pomieszczeń z szafą kuchenną w mieszkaniach jedno- i dwuosobowych oraz sal zajęć w przedszkolach.

4. Podłoga ustępu wewnętrznego powinna być gładka i wykonana z materiału nieprzepuszczalnego oraz nienasiąkliwego.

5. W mieszkaniach przeznaczonych najwyżej dla 6 osób ustęp może znajdować się w łazience.

6. Minimalne wymiary poziome kabin ustępowych w świetle powinny wynosić 0,80 m szerokości i 1,10 m głębokości.

7. Drzwi kabin ustępowych powinny być otwierane na zewnątrz, jeżeli organy państwowego nadzoru budowlanego nie wyraziły zgody na inne otwieranie.

8. W budynkach wielopiętrowych, przeznaczonych na pobyt ludzi, ustępy powinny być urządzone na każdej kondygnacji.

9. Jeżeli na danej kondygnacji pracuje mniej niż 10 osób, można odstąpić od przepisu ust. 8 pod warunkiem zapewnienia pracującym łatwego dostępu i korzystania z ustępu położonego o jedną kondygnację wyżej lub niżej.

§ 64. Ustępy przeznaczone do zbiorowego użytku powinny odpowiadać, poza wymaganiami określonymi w § 63, następującym dodatkowym wymaganiom:

1) posiadać wejściowe pomieszczenie izolujące (przedsionek) oraz umywalki w ilości 1 umywalka na 6 misek ustępowe-

- wych lub pisuarów, lecz co najmniej jedną; umywalki mogą znajdować się w przedsionku,
- 2) wejścia do ustępów powinny prowadzić z pomieszczeń o charakterze komunikacji ogólnej, a drzwi prowadzące do przedsionka i z przedsionka do dalszej części ustępu posiadającego więcej niż 2 miski ustępowe powinny zamykać się samoczynnie,
 - 3) miski ustępowe należy umieszczać w oddzielnych kabinach, ze ściankami do wysokości nie mniejszej niż 2 m od podłogi, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, oraz z pozostawieniem pod ściankami wolnej otwartej przestrzeni nad podłogą o wysokości nie mniejszej niż 0,15 m,
 - 4) sufit i ściany powinny posiadać powierzchnie wykończone i możliwie gładkie, a dolna część ścian pomieszczeń i kabin ustępowych powinna być pokryta do wysokości co najmniej 1,60 m materiałem odpornym na działanie wilgoci i nienasiąkliwym, np. pomalowane farbą olejną albo wyłożone glazurą lub płytami z tworzyw sztucznych,
 - 5) w pomieszczeniu ustępu należy zainstalować kurek czerpalny ze złączką do węża w celu zmywania ścian i podłogi oraz urządzenia odwadniające,
 - 6) w porze zimowej ustępy powinny być ogrzewane.

§ 65. 1. Ustępy i łazienki, przeznaczone do użytku zbiorowego, oraz ustępy nie splukiwane powinny być oświetlone światłem dziennym za pomocą okien wychodzących bezpośrednio na zewnątrz obiektu budowlanego.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy splukiwanych ustępów, przeznaczonych do użytku zbiorowego w podziemiu oraz w obiektach, w których dzienne oświetlenie ustępów jest nie wskazane ze względów technologicznych, jednak pod warunkiem zapewnienia stałego oświetlenia sztucznego i odpowiedniej wentylacji.

§ 66. 1. W łazienkach i ustępach powinny być wykonane przewody wentylacyjne wyciągowe, odpowiadające przepisom § 30 ust. 1 i 2, § 31 ust. 2—5 i § 32 ust. 1 i 3.

2. W pomieszczeniach ustępów należy zapewnić wymianę powietrza w ilości nie mniejszej niż 50 m³ na godzinę na 1 miskę ustępową i 25 m³ na 1 pisuar.

3. W ustępach przeznaczonych do zbiorowego użytku, nie mających okien w ścianie zewnętrznej, powinna być stosowana wentylacja sztuczna, jeżeli w ustępie tym znajduje się więcej niż dwie miski ustępowe.

§ 67. 1. Ustępy nie splukiwane powinny posiadać bezpośrednie połączenie z dołem ustępowym za pomocą gładkiej, szczelnej rury założonej pionowo i nakrytej szczelną nakrywą.

2. Dół ustępowy powinien być zwentylowany za pomocą przewodu, którego otwór dolny powinien znajdować się u góry pod samym sklepieniem lub pokrywą dołu ustępowego, a otwór wylotowy powinien być wyprowadzony ponad dach, możliwie w sąsiedztwie przewodu dymowego, lecz w odległości nie mniejszej niż 4 m od okien z pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi.

Rozdział 13.

Urządzenia gazowe.

§ 68. 1. Na terenach, na których dostawca gazu zobowiązał się dostarczać gaz, należy stosować instalacje gazowe w kuchniach i łazienkach, a w razie potrzeby także do innych celów użytkowych.

2. Instalacje gazowe łazienek mogą być zastąpione instalacją centralną ciepłej wody.

3. Instalacje gazowe, o których mowa w ust. 1, powinny być wykonane w sposób zapewniający bezpieczeństwo dla ludzi i mienia.

Rozdział 14.

Urządzenia elektryczne i piorunochronne.

§ 69. 1. Każda nieruchomość, na której znajdują się pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi lub dla inwentarza żywego, posiadająca możliwość bezpośredniego połączenia z siecią elektryczną komunalną lub użytku publicznego, powinna być zaopatrzona w instalację oraz urządzenia zapewniające bezpieczne i racjonalne użycie energii elektrycznej.

2. W obrębie zelektryfikowanych nieruchomości powinny być zakładane:

- 1) w izbach mieszkalnych i przeznaczonych do pracy — co najmniej 1 wypust oświetleniowy i 1 gniazdo wtykowe albo co najmniej 2 gniazda wtykowe, gdy nie projektuje się wypustu oświetleniowego,
- 2) w pomieszczeniach użytkowych — co najmniej 1 wypust oświetleniowy, z wyjątkiem piwnic lokatorskich, wystarczająco oświetlonych z korytarza.

3. Obiekty budowlane w pobliżu przewodów elektrycznych wysokiego napięcia powinny być budowane w odległościach zapewniających bezpieczeństwo dla ludzi i mienia.

§ 70. 1. Obiekty budowlane, zależnie od stopnia ich zagrożenia piorunowego określanego w normach państwowych, powinny być chronione od wyładowań elektryczności atmosferycznej za pomocą instalacji (urządzeń) piorunochronnych.

2. Przewody instalacji piorunochronnych powinny być łatwo dostępne i prowadzone na zewnątrz budynku oraz założone tak, aby nie powodowały zagrożenia bezpieczeństwa dla ludzi i mienia.

Rozdział 15.

Dźwigi.

§ 71. 1. Obiekty budowlane, z przeznaczonymi na stały pobyt ludzi pomieszczeniami, których podłoga znajduje się powyżej 5 kondygnacji lub na wysokości przekraczającej 15 m nad terenem, powinny posiadać — niezależnie od schodów — wewnętrzne dźwigi osobowe w ilości odpowiadającej potrzebom w godzinach szczytowego nasilenia ruchu.

2. Przepisu ust. 1 nie należy stosować do obiektów budownictwa przemysłowego, gdy wymagają tego względy technologiczne, oraz do obiektów zabytkowych, gdy przemawiają za tym względy historyczne.

3. W piętrowych budynkach zakładów leczniczych, gdzie zachodzi potrzeba przewożenia chorych wózkami, dźwigi lub szyby dźwigowe powinny być zakładane bez względu na ilość pięter i posiadać kabinę odpowiedniej wielkości.

4. Powierzchnia podłogi w kabinie dźwigu osobowego w budynkach mieszkalnych powinna wynosić co najmniej 1,25 m².

§ 72. 1. Dźwigi powinny być urządzone wewnątrz klatek schodowych lub w szybach, obudowanych ze wszystkich stron, zwentylowanych i w miarę możliwości wydzielonych z konstrukcji budynku.

2. Ściany i strop szybu dźwigowego obudowanego powinny posiadać odporność ogniową co najmniej klasy C, a osłona dźwigu między biegami klatki schodowej powinna być wykonana w sposób zapewniający bezpieczeństwo ruchu.

3. Zabrania się umieszczania pod dźwigami pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi oraz wszelkich dróg ewakuacyjnych. W przypadku lekkich dźwigów towarowych oraz w innych usprawiedliwionych przypadkach organy państwowego nadzoru budowlanego mogą zezwolić na odstępstwo od tego przepisu, określając jednocześnie konieczne warunki bezpieczeństwa w porozumieniu z wytwórcą dźwigu.

siednie pomieszczenia, przeznaczone na pobyt ludzi, jeżeli konstrukcja tych ścian, podłóg lub stropów nie posiada wystarczającej wartości izolacyjnej.

Rozdział 19.

Impregnacja drewna.

§ 84. 1. Drewno stosowane przy wznoszeniu obiektów budowlanych powinno być uprzednio uodpornione na niszczące działanie grzyba i owadów za pomocą właściwych i uznanych środków.

2. Materiały zastępcze w postaci płyt oraz inne tworzywa sztuczne, podlegające działaniu grzyba lub owadów, powinny być w trakcie budowy chemicznie uodpornione na to działanie, jeżeli uodpornienie to nie nastąpiło w toku produkcji.

3. Drewno stosowane do konstrukcji ścian, stropów i dachów bez otuliny powinno być uodpornione odpowiednimi środkami na działanie ognia i wysokich temperatur, do granicy określonej dla materiałów trudnopalnych.

Część II.

WARUNKI SZCZEGÓŁOWE, KTÓRYM POWINNY ODPOWIADAĆ NIEKTÓRE POMIESZCZENIA ORAZ OGRODZENIA I URZĄDZENIA WPŁYWAJĄCE NA WYGLĄD OBIEKTÓW BUDOWLANYCH

Rozdział 20.

Pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi, piwnice i pralnie.

§ 85. 1. Pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi powinny być w wystarczający sposób oświetlone światłem dziennym i sztucznym, ogrzewane i przewietrzane oraz zabezpieczone przed wilgocią, nadmiernymi stratami lub zyskami ciepła, uciążliwymi dźwiękami, drganiami i wyciwami oraz przed szkodliwą ilością gazów i pyłów.

2. W celu zapobieżenia gwałtownemu dopływowi przez drzwi chłodnego powietrza do pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi należy urządzać sionki izolacyjne. Jeżeli względny, techniczne lub technologiczne na to nie pozwalają albo gdy zachodzi konieczność częstego lub długotrwałego otwierania drzwi, należy stosować odpowiednie urządzenia zapobiegające gwałtownemu dopływowi zimnego powietrza, np. zasłony powietrzne.

3. Pomieszczenia biurowe, usytuowane w oddziałach produkcyjnych, powinny być zabezpieczone przed przenikaniem zanieczyszczonego powietrza i hałasu z pomieszczeń przemysłowych, pracowni, składów lub dla inwentarza żywego za pomocą korytarzy albo specjalnych pomieszczeń izolacyjnych, odpowiednich urządzeń wentylacyjnych oraz izolacji dźwiękochłonnej, a także powinny posiadać własną drogę ewakuacyjną na zewnątrz budynku.

4. Własna droga ewakuacyjna na zewnątrz budynku nie jest wymagana w stosunku do pomieszczeń biurowych, usytuowanych w oddziałach produkcyjnych i przeznaczonych dla personelu, którego praca techniczna lub administracyjna oparta jest na stałym kontakcie z produkcją, a łatwa ewakuacja tych pomieszczeń została zapewniona i nie prowadzi przez pomieszczenia produkcyjne.

§ 86. 1. Pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi, a użytkowane w okresie zimowym, powinny posiadać urządzenia do ogrzewania, jak instalacje centralnego ogrzewania, piec do ogrzewania albo też innego rodzaju urządzenia, służące do utrzymania właściwej temperatury wnętrza. Organy państwowego nadzoru budowlanego mogą uznać urządzenia takie za zbędne w niektórych obiektach, przeznaczonych na czasowy pobyt ludzi, np. służących celom kultu religijnego.

2. Zabrania się stawiania pieców do ogrzewania, opalanych paliwem stałym lub płynnym w budynkach mieszkal-

nych, posiadających więcej niż 4 kondygnacje, oraz w zakładach lecznictwa zamkniętego, w domach rencistów, domach dziecka itp. zakładach zabezpieczenia i opieki społecznej, a także w salach przeznaczonych do zbiorowego użytku na terenie miast i osiedli.

3. Trzony kuchenne i pralnie do paliw stałych lub płynnych dopuszczalne są w budynkach nie przekraczających 5 kondygnacji lub wysokości 15 m.

§ 87. 1. Poziom podłogi pomieszczeń, przeznaczonych na stały pobyt ludzi, nie może znajdować się poniżej powierzchni otaczającego terenu. W terenie pochyłym dopuszczalne jest zagłębienie podłogi najwyżej z trzech stron, do głębokości nie większej niż 0,60 m, pod warunkiem zastosowania w tych miejscach odpowiedniej izolacji przeciwwilgociowej.

2. W wyjątkowych przypadkach na terenach falistych właściwe organy państwowego nadzoru budowlanego mogą wyrazić zgodę na powiększenie zagłębienia podłogi pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt ludzi w budynkach jednorodzinnych do 1,20 m pod powierzchnią terenu, przy zachowaniu wszystkich innych wymagań ust. 1.

3. Pomieszczenia przeznaczone na czasowy pobyt ludzi mogą być umieszczone w suterenie, jeżeli:

1) zagłębienie podłogi poniżej otaczającego terenu nie przekracza 0,90 m albo gdy

2) dookoła tych pomieszczeń znajduje się odwodniona fosa z dnem zagłębionym 0,10 m poniżej poziomu podłogi oraz ze skarpą nachyloną najwyżej pod kątem 45° i zaczynającą się w odległości co najmniej 0,60 m od ściany, a dolna krawędź nadproża okiennego znajduje się przynajmniej na poziomie otaczającego terenu.

4. Skarpa, o której mowa w ust. 3, może być zastąpiona murem oporowym, nie przekraczającym gabarytu skarpy.

5. Pomieszczenia, o których mowa w ust. 3, powinny posiadać ściany zewnętrzne i podłogi zabezpieczone przed nadmiernymi stratami ciepła i przed wilgocią.

6. Przepisy ust. 1 i 3 nie dotyczą pomieszczeń, które ze względów technologicznych muszą być zagłębione w terenie i posiadają urządzenia, zapobiegające szkodliwym dla organizmu wpływom, a łatwa ewakuacja tych pomieszczeń została zapewniona.

§ 88. 1. Zabrania się projektowania i budowy:

1) mieszkań od strony północnej, oświetlonych wyłącznie oknami w ścianach od strony północnej, które tworzą z kierunkiem N—S kąt przekraczający 22,5°,

2) mieszkań oraz stałych miejsc pracy w piwnicy lub suterenie, z wyjątkiem przypadków określonych w § 87 ust. 6,

3) mieszkań cztero- i więcej osobowych jednostronnie wietrzonych i oświetlonych,

4) piwnic bez zapewnionej wymiany powietrza.

2. Odstępstwa od przepisu ust. 1 pkt 1 dopuszczalne są w budynkach o systemie korytarzowym, z mieszkaniem przeznaczonymi dla jednej osoby, jeżeli usytuowanie budynku tego wymaga.

§ 89. 1. Zabrania się urządzania pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi nad warsztatami, wytwórniami, składami itp. pomieszczeniami, w których znajdują się materiały palne, wybuchowe lub gazy sprężone pod wysokim ciśnieniem, w ilościach większych niż dopuszczają to przepisy szczególne.

2. Nad pomieszczeniami fabrycznymi i składami, nie wymienionymi w ust. 1, dopuszczalne jest urządzenie pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, z wyjątkiem mieszkań, jednak pod warunkiem, że stropy posiadają odporność ogniową co najmniej klasy C, a dojście do tych pomieszczeń prowadzi z osobnej ewakuacyjnej klatki schodowej.

§ 90. 1. Na poddaszu o drewnianej konstrukcji mogą znajdować się pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi, jeżeli nie zajmują więcej niż 50% powierzchni poddasza, z wyjątkiem domów jednorodzinnych, w których dopuszcza się całkowite wykorzystanie poddasza.

2. Poddaszne pomieszczenia, przeznaczone na pobyt ludzi, powinny posiadać dostęp do klatki schodowej oraz ściany o odporności ogniowej klasy B i stropy klasy C, a otwory do części strychowej z tych pomieszczeń powinny być zaopatrzone w drzwi o odporności ogniowej co najmniej klasy C.

3. Na poddaszach nie mogą znajdować się pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi, zaliczone do 3 i 4 grupy pomieszczeń określonych w § 2 ust. 6 oraz zaliczone do I i II kategorii niebezpieczeństwa pożarowego.

4. Za poddasze w rozumieniu rozporządzenia nie uważa się pomieszczeń znajdujących się w obrębie niepalnej konstrukcji dachu, jeżeli łączna powierzchnia użytkowa tych po-

mieszczeń i dróg ewakuacyjnych przekracza 50% powierzchni niżej położonej kondygnacji.

§ 91. Poza terenami miast i osiedli dopuszcza się zakładanie w jednym budynku mieszkań i pomieszczeń przeznaczonych dla inwentarza żywego, pod warunkiem że:

- 1) pomieszczenie dla inwentarza żywego będzie przeznaczone najwyżej dla 15 sztuk inwentarza, np. koni, bydła oraz trzody chlewnej,
- 2) wejście do pomieszczenia dla inwentarza nie będzie wspólne z wejściem do mieszkania,
- 3) odległość najbliższych okien i drzwi pomieszczeń dla inwentarza od otworów w lokalu mieszkalnym będzie wynosić co najmniej 6 m.

§ 92. 1. Pomieszczenia przeznaczone na stały pobyt ludzi powinny w poszczególnych grupach określonych w § 2 ust. 6 odpowiadać następującym minimalnym warunkom, jeżeli przepisy szczególne nie przewidują wymagań ostrzejszych:

Elementy pomieszczeń	Grupa 1	Grupa 2	Grupa 3	Grupa 4
Wysokość pomieszczenia w świetle	2,40 m	2,70 m	3,00 m	3,20 m
Przeciętna powierzchnia na osobę	—	4 m ²	—	2 m ² wolnej powierzchni podłogi
Powierzchnia pomieszczenia dla jednej osoby	6 m ²	6 m ²	6 m ²	—
Powierzchnia pomieszczenia dla dwóch osób	9 m ²	10 m ²	10 m ²	—
Objętość pomieszczenia na osobę	—	10 m ³	10 m ³	13 m ³
Niezbędna powierzchnia okna w świetle w stosunku do powierzchni podłogi	$\frac{1}{8}$ co najmniej 1 m ²	$\frac{1}{8}$ co najmniej 1 m ²	$\frac{1}{8}$	
Otwierana część okna	50% niezbędnej powierzchni okna, 25% jako wywietrznik umieszczony w miarę możliwości w górnej części okna *)		30% niezbędnej powierzchni okna, 10% jako wywietrznik przy wentylacji	

Uwaga: *) Nie dotyczy pomieszczeń, w których wentylacja zapewniona została w inny sposób

2. Pomieszczenia przeznaczone na czasowy pobyt ludzi powinny odpowiadać co najmniej następującym warunkom:

- 1) wysokość pomieszczenia w świetle nie powinna być mniejsza od 2,40 m,
- 2) powierzchnia na osobę pracującą powinna wynosić nie mniej niż 2 m², jednak w pomieszczeniu nie mniejszym niż 4 m²,
- 3) powierzchnia okna w świetle w stosunku do powierzchni podłogi powinna wynosić nie mniej niż 1/12.

3. Wysokość pomieszczeń użytkowych, nie przeznaczonych na pobyt ludzi, jak np. suterenu, magazynów, składów itp., nie powinna być mniejsza niż 2,20 m w świetle, wysokość piwnic w budynkach mieszkalnych nie powinna być mniejsza niż 1,90 m w świetle, a wysokość galerii, pomostów, tuneli i innych miejsc przeznaczonych do stałego ruchu pracowników oraz otwartych do większego wnętrza nisz, wnęk i antresol, a także pomieszczeń gospodarczych w jednorodzinnych budynkach mieszkalnych nie powinna być mniejsza niż 2,00 m w świetle.

4. Przy stropie pochyłym miarodajna jest średnia wysokość pomieszczenia.

5. Przy oszkleniu pojedynczym niezbędna powierzchnia okna może być zmniejszona o 20%.

6. W budynkach jednorodzinnych wysokość poddasznych pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi, może być zmniejszona do 2,20 m na powierzchni użytkowej nie mniejszej niż $\frac{3}{4}$ powierzchni podłogi, przy czym przy stropie łamanym wysokość w najniższym miejscu powinna wynosić co najmniej 1,20 m.

7. W domach jednorodzinnych i mieszkaniach 2-kondygnacyjnych wysokość jednej kondygnacji w świetle może być w drodze wyjątku zmniejszona do 2,20 m, jeżeli wewnątrz

mieszkania stanowi otwartą, łatwo wentylowaną całość.

8. Jeżeli pod stropem pomieszczeń użytkowych, galerii, pomostów, tuneli i korytarzy znajdują się przewody instalacyjne lub inne urządzenia, wysokość przejścia pod nimi nie może być mniejsza niż 2,00 m w świetle, a w piwnicach budynków mieszkalnych nie mniejsza niż 1,90 m w świetle.

9. Przepisy ust. 3 i 8 nie dotyczą piwniczek gospodarczych, dostępnych bezpośrednio z pomieszczeń w jednorodzinnych budynkach mieszkalnych.

§ 93. 1. Powierzchnia oświetlenia okiennego pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt ludzi powinna odpowiadać potrzebom użytkowemu, głębokości i szerokości pomieszczenia, położeniu okna oraz wielkości kąta padania światła, zawartego między linią poziomą na wysokości parapetu okiennego a linią łączącą zewnętrzną krawędź nadproża z wewnętrzną krawędzią parapetu.

2. Ściana lub dach przeciwległego budynku nie mogą zmniejszać kąta padania światła więcej niż o 27°, to jest przekraczać swoją wysokością połowę odległości od okna, jeżeli stanowi ono jedyny dostęp powietrza i światła o niezbędnej powierzchni.

3. Jeżeli kąt padania światła został zmniejszony więcej niż o 27° przez wysokość przeciwległego budynku albo przez podcień, okap, loggie lub balkon, a także przez gęste zadrzewienie, należy niezbędną powierzchnię okien proporcjonalnie zwiększyć.

4. W zakładach pracy odległość stałego miejsca pracy od okna przy świetle bocznym nie powinna przekraczać 2-krotnej wysokości okna, mierzonej od poziomu stanowiska pracy (stoły robocze, maszyny i inne urządzenia); przy większych odległościach należy stosować oświetlenie górne lub górnoboczne, w miarę możliwości równomierne.

4. W szybach dźwigowych wolno umieszczać jedynie przewody i urządzenia, związane z pracą dźwigu.

5. Zabrania się urządzania dźwigów otwartych, a w budynkach mieszkalnych, w zakładach nauczania i wychowywania dzieci i młodzieży oraz w zakładach służby zdrowia i opieki społecznej również dźwigów okrzynnych.

Rozdział 16.

Zabezpieczenie przed działaniem ognia i wysokich temperatur.

§ 73. 1. Ustanawia się 5 klas odporności ogniowej obiektów budowlanych, a mianowicie klasy: A, B, C, D i E.

2. Obiekty budowlane w poszczególnych klasach powinny spełniać co najmniej następujące warunki:

Klasa odporności ogniowej obiektu	Klasa odporności ogniowej elementów				
	Ściany zewnętrzne nośne i usztywniające	Podciągi i filary	Stropy, sklepienia, stropodachy i tarasy	Konstrukcja dachu	Rodzaj pokrycia dachu
A	A	A	B	B	C
B	B	B	B	C	C
C	B	C	C	D	D
D	C	D	D	D	D
E	elementy nie odpowiadające warunkom klasy D				

3. Zaliczenie całego obiektu do jednej z 5 klas, o których mowa w ust. 1 i 2, dokonuje się w zależności od pomieszczenia o największym obciążeniu ogniowym w danym obiekcie, przy czym za obciążenie ogniowe należy uważać ilość jednostek cieplnych, która może być wytworzona przez niekonstrukcyjną zawartość palną danego pomieszczenia, przypadającą na 1 m² powierzchni jego podłogi. W szczególności należy przyjmować dla obciążenia ogniowego:

- 1) od 0 do 100 Mcal/m² powierzchni — co najmniej klasę E obiektu budowlanego,
- 2) od 101 do 150 Mcal/m² powierzchni — co najmniej klasę D obiektu budowlanego,
- 3) od 151 do 250 Mcal/m² powierzchni — co najmniej klasę C obiektu budowlanego,
- 4) od 251 do 500 Mcal/m² powierzchni — co najmniej klasę B obiektu budowlanego,
- 5) od 501 do 1000 Mcal/m² powierzchni — co najmniej klasę A obiektu budowlanego,
- 6) ponad 1000 Mcal/m² powierzchni — odporność ogniową elementów budowlanych ustala się każdorazowo w porozumieniu z organami ochrony przeciwpożarowej.

4. Szczegółowe zasady obliczania obciążenia ogniowego pomieszczeń określają normy państwowe. Do czasu ich ustanowienia należy stosować wytyczne określone w załączniku nr 2.

5. Przepisów ust. 1, 2 i 3 nie stosuje się do budynków stałych, których pomieszczenia podlegają obciążeniu ogniowemu nie przekraczającemu 150 Mcal/m² powierzchni podłogi oraz do budynków gospodarczych budownictwa prywatnego na wsi. Budynki tymczasowe w klasie odporności ogniowej E mogą być wykonywane z dowolnych materiałów i elementów budowlanych.

§ 74. 1. Ustanawia się 5 kategorii niebezpieczeństwa pożarowego pomieszczeń w obiektach budowlanych, a mianowicie kategorie I, II, III, IV i V.

2. Do czasu ustanowienia odpowiednich norm państwowych zaliczenie pomieszczeń w obiektach budowlanych do poszczególnych kategorii niebezpieczeństwa pożarowego określa załącznik nr 3, a przeciwpożarowe wymagania dla instalacji ogrzewczych i wentylacyjnych w poszczególnych kategoriach niebezpieczeństwa pożarowego pomieszczeń określa załącznik nr 4.

§ 75. 1. Obiekt budowlany powinien mieścić się w granicach maksymalnych wymiarów strefy pożarowej lub składać się z części oddzielonych od siebie ścianami i stropami przeciwpożarowymi.

2. Największe dopuszczalne wysokości obiektów budowlanych i powierzchnie stref pożarowych na każdej kondygnacji ustala się w zależności od kategorii niebezpieczeństwa pożarowego najbardziej niebezpiecznego pomieszczenia w danej strefie.

3. Do czasu ustanowienia odpowiednich norm państwowych maksymalne wysokości i powierzchnie stref pożarowych na każdej kondygnacji określa załącznik nr 5.

4. Pomieszczenia wydzielone ścianami i stropami przeciwpożarowymi nie powinny być brane pod uwagę przy ustalaniu maksymalnych stref pożarowych.

§ 76. 1. Grubość ściany przeciwpożarowej, nie licząc tynków i okładzin, powinna wynosić co najmniej:

- 1) w murze z cegły palonej pełnej — 0,25 m,
- 2) w betonie lekkim — 0,24 m,
- 3) w betonie żwirowym — 0,19 m,
- 4) w żelbecie — 0,14 m.

2. Ściana przeciwpożarowa może posiadać instalacyjne bruzdy, wnęki i uszczelnione przebiccia oraz gniazda dla belek drewnianych lub stalowych, pod warunkiem że zmniejszona wskutek tego jej grubość powinna odpowiadać wymaganiom ust. 1.

3. Ściana przeciwpożarowa powinna być wyprowadzona od fundamentów przez całą wysokość budynku. Może być ona przesunięta na poszczególnych kondygnacjach lub odsunięta od granicy nieruchomości przy fundamentach, jeżeli jej części przesunięte łączy strop przeciwpożarowy. Może też dzielić budynek nad lub pod stropem przeciwpożarowym na części, jeżeli podział ten jest potrzebny ze względu na przeznaczenie pomieszczeń lub wielkość strefy pożarowej.

4. Wykonywanie ściany przeciwpożarowej z innych materiałów i innej grubości niż wymienione w ust. 1 jest dopuszczalne tylko pod warunkiem udowodnienia co najmniej tej samej odporności ogniowej.

5. Otwory w ścianie przeciwpożarowej są dopuszczalne przy zachowaniu następujących warunków:

- 1) ilość i wielkość otworów powinna być ograniczona do zaspokojenia niezbędnych potrzeb ewakuacyjnych i użytkowych,
- 2) otwory powinny znajdować się w miejscach najmniejszego zagrożenia pożarowego,
- 3) otwory powinny być zaopatrzone w drzwi samoczynnie zamykające się, o odporności ogniowej co najmniej klasy C lub wypełnione cegłą szklaną albo szkłem zbrojonym w niepalnej oprawie.

§ 77. 1. W budynkach z drewnianą konstrukcją dachu i pokryciem niepalnym ściany przeciwpożarowe powinny być wyprowadzone na wysokość co najmniej 0,30 m ponad pokrycie dachu. W przypadkach pokrycia klasy C wystarcza doprowadzenie tych ścian pod niepalną konstrukcją dachu.

2. W budynkach z dachami o pokryciu palnym obowiązuje wyprowadzenie ściany przeciwpożarowej na wysokość co najmniej 0,60 m ponad pokrycie dachu.

3. Wyprowadzenie ściany przeciwpożarowej ponad dach, powodujące zniekształcenie budynku, może być zastąpione płytą żelbetową o grubości co najmniej 0,10 m i szerokości 0,60 m, założoną w połaci dachowej bezpośrednio pod niepalnym pokryciem.*

4. Ściana przeciwpożarowa z muru, jeżeli nie przylega do sąsiedniego budynku, powinna być obustronnie tynkowana, spoinowana lub wyłożona okładziną o odporności ogniowej klasy B.

5. Elementy konstrukcyjne z drewna lub metalu nie mogą przechodzić ani ponad, ani poprzez ścianę przeciwpożarową.

§ 78. 1. Warunkom technicznym określonym w § 76 i 77 powinny odpowiadać:

- 1) ściany zewnętrzne, położone przy granicy nieruchomości w zabudowie zwartej lub od strony przeciwległego budynku albo od granicy nieruchomości w odległości mniejszej, niż określono w § 20 ust. 1 i 2,
- 2) ściany działowe między pomieszczeniami, które ze względu na różną wielkość zagrożenia pożarowego powinny być oddzielone ścianą przeciwpożarową,
- 3) ściany ograniczające lub oddzielające strefy pożarowe.

2. W budynkach mieszkalnych bliźniaczych, grupowych i szeregowych nie obowiązuje budowa ścian przeciwpożarowych między mieszkaniami sąsiadów w granicach maksymalnych wysokości budynków i powierzchni stref pożarowych, o których mowa w § 75. Dla oddzielenia mieszkalnych poddaszy sąsiadów wystarczy ściana o odporności ogniowej klasy B, bez otworów i wpuszczonych w nią belek drewnianych, a przy ścianach murowanych — obustronnie otynkowana lub z wyfugowanymi spoinami.

3. Wspólna ściana przeciwpożarowa na granicy nieruchomości może być stosowana, jeżeli sposób jej wykonania pozwala na rozbiórkę jednego budynku bez uszkodzenia drugiego.

4. Dla obiektów budowlanych, nie wymagających pozwolenia na budowę, wystarczy ściana na granicy nieruchomości grubości 0,06 m, z materiałów niepalnych.

5. Otwory drzwiowe i okienne w ścianach zewnętrznych dwóch sąsiednich stref pożarowych powinny być oddalone od siebie co najmniej o 6 m, jeżeli kąt zawarty między tymi ścianami jest mniejszy od 120°.

§ 79. 1. Stropy przeciwpożarowe powinny posiadać konstrukcję o odporności ogniowej co najmniej klasy B.

2. Otwory w stropach przeciwpożarowych są dopuszczalne wyjątkowo, pod warunkiem zakrycia ich kłapani samoczynnie zamykającymi się o odporności ogniowej klasy B; przebicia instalacyjne stropów przeciwpożarowych wymagają uszczelnienia materiałem niepalnym.

3. Warunkom technicznym, określonym w ust. 1 i 2, powinny odpowiadać:

- 1) stropy między przesuniętymi częściami ściany przeciwpożarowej,
- 2) stropy ograniczające strefy pożarowe od dołu lub od góry, np. w transformatorniach, wbudowanych kotłowniach lub w pomieszczeniach, w których wytwarza się, przerabia lub przechowuje materiały palne.

Rozdział 17.

Zabezpieczenie przed wilgocią.

§ 80. Obiekty budowlane należy zabezpieczyć przed szkodliwymi wpływami wilgoci gruntowej, atmosferycznej lub spowodowanej warunkami użytkowania.

§ 81. 1. Na ławach i w ścianach fundamentowych poniżej podłogi parteru i stropu nad piwnicami powinna być założona pozioma warstwa odpowiedniej izolacji, odpornej na działanie wilgoci.

2. Na stykającej się z gruntem powierzchni ściany piwnicznej należy stosować pionową izolację przeciwwilgociową.

3. Cokoły budynków powinny być wykonane do wysokości co najmniej 0,30 m z materiałów odpornych na działanie wilgoci.

4. Końce drewnianych belek stropowych, spoczywających na murze lub betonie, powinny być w odpowiedni sposób zabezpieczone przed wilgocią.

§ 82. 1. Zagłębienie posadzki piwnicznej poniżej poziomu wody gruntowej wymaga zastosowania odpowiedniej izolacji przeciwwilgociowej i konstrukcji, obliczonej na parcie wody.

2. W pomieszczeniach nie podpiwniczonych, a przeznaczonych na pobyt ludzi, należy stosować pod podłogą pustkę (szczelinę) izolacyjną przewietrzaną z podporami podłogi, oddzieloną od podłoża materiałem izolacyjnym, albo izolację poziomą pod całą podłogą na trwałym podkładzie, założoną w miarę możliwości 0,10 m nad poziomem otaczającego terenu.

3. Posadzki w loggiach i na tarasach oraz wszelkie posadzki, narażone na działanie wilgoci, np. w pralniach, łazienkach i natryskach, powinny być wykonane z materiałów nieprzepuszczalnych, nienasiąkliwych oraz posiadać w razie potrzeby izolację przeciwwilgociową i urządzenia do odprowadzenia wody.

Rozdział 18.

Zabezpieczenie przed dźwiękiem i drganiami.

§ 83. 1. Wnętrza pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi, powinny być zabezpieczone w obiektach przed uciążliwymi dźwiękami i drganiami, przez odpowiednie usytuowanie tych pomieszczeń oraz przez zastosowanie środków tłumiących i odpowiednich rozwiązań w zakresie urządzeń wywołujących uciążliwe dźwięki i drgania.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy budynków wolno stojących, jednorodzinnych, wznoszonych w miejscowościach lub dzielnicach nie narażonych na uciążliwe dźwięki.

3. Zakłady przemysłowe i inne obiekty budowlane, których sposób użytkowania powoduje uciążliwe dla użytkowników i dla otoczenia dźwięki, powinny być zaopatrzone w odpowiednie urządzenia dźwiękochłonne, tak by maksymalna intensywność dźwięku w pomieszczeniu odpowiadała wymaganiom normy państwowej lub przepisów szczególnych.

4. Silniki, pompy, wentylatory i inne urządzenia mechaniczne powodujące uciążliwe dźwięki lub drgania, powinny być ustawione na fundamentach albo ramach, nie związanych z konstrukcją budynku, jeżeli potrzebnego wygłuszenia nie można osiągnąć przez stosowanie odpowiednich środków tłumiących, jak amortyzatory, izolacje korkowe lub gumowe, podłączenia elastyczne itp. środki.

5. W budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej ściany zewnętrzne, ściany między mieszkaniami lub oddzielające mieszkania od klatek schodowych i drzwigów oraz stropy między kondygnacjami należy zaopatrzyć w izolację przeciwdźwiękową, jeżeli wymienione elementy budynku nie posiadają wystarczającej wartości izolacyjnej. Rodzaj i grubość warstwy izolacyjnej powinna odpowiadać wymaganiom normy państwowej.

6. Ściany, podłogi i stropy pomieszczeń, w których z związku z ich użytkowaniem powstają uciążliwe dźwięki i drgania, np. w restauracjach, salach tanecznych, gimnastycznych, operacyjnych, porodowych itp. pomieszczeniach, powinny być osłonięte izolacją przeciwdźwiękową, chroniącą są-

5. Sienie i korytarze, stanowiące dojście do pomieszczeń zbiorowego użytku, powinny być oświetlone światłem dziennym bezpośrednim lub pośrednim.

6. Oświetlenie światłem pośrednim za pomocą okien o powierzchni co najmniej o 50% większej niż niezbędna jest dopuszczalne:

- 1) w razie zastosowania oświetlenia górnego lub szkła rozpraszającego światło, np. zbrojonego, matowego albo próżniowego,
- 2) z pasażów, hal fabrycznych, dworcowych itp. hal,
- 3) w zakładach naukowych lub innych, gdy wymagają tego potrzeby użytkowe,
- 4) dla należycie zwentylowanych i zaopatrzonych w lodówkę małych kuchni w mieszkaniach dwu lub trzyosobowych, pod warunkiem wykonania od parapetu oszklonej ścianki wewnętrznej, ze skrzydłami ruchomymi.

§ 94. Jeżeli usytuowanie i rodzaj otworów okiennych powoduje oślnienie pracowników przez nasłonecznienie płaszczyzny roboczej lub oślenie ich przez bezpośrednio padające na pracowników promienie słoneczne, należy stosować do oszklenia okien specjalne gatunki szkła rozpraszającego lub dodatkowe urządzenia zasłaniające, łatwo ustawiane w pożądanym położeniu z poziomu podłogi lub pomostu.

§ 95. Jeżeli oświetlenie naturalne w zakładach pracy jest niewystarczające, należy stosować oświetlenie sztuczne o jasności odpowiadającej potrzebom użytkowym, wykonane w sposób nieszkodliwy dla wzroku pracujących oraz nie powodujący oślnienia.

§ 96. Oświetlenie wyłącznie światłem sztucznym jest dopuszczalne tylko dla pomieszczeń przeznaczonych na czasowy pobyt ludzi, jak:

- 1) pomieszczenia zagłębione w terenie ze względów technologicznych, gdzie oświetlenie światłem dziennym jest niewskazane lub niemożliwe,
- 2) pomieszczenia, których potrzeby użytkowe wykluczają stosowanie światła dziennego, jak ciemnie fotograficzne, zaciemniane sale zbiorowego użytku itp.,
- 3) zwentylowane pomieszczenia z szafą kuchenną w mieszkaniach jedno- i dwuosobowych.

§ 97. Oświetlenie w pomieszczeniach pracy sąsiadujących ze sobą i przez które odbywa się komunikacja wewnętrzna nie powinno wykazywać w natężeniu różnic przekraczających 30% w stosunku do natężenia światła w pomieszczeniu o większej jasności.

§ 98. 1. Okna pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi w budynkach mieszkalnych, administracyjnych, kulturalnych i socjalnych powinny być przesuwne, obrotowe albo otwierane do wnętrza.

2. Okna otwierane na zewnątrz mogą być stosowane tylko wyjątkowo w domach jednorodzinnych i zabytkowych, jeżeli skrzydła tych okien znajdują się nad terenem komunikacyjnym użytku publicznego, na wysokości co najmniej 2,40 m.

3. Podwójne szklenie okien należy stosować w tych pomieszczeniach, w których wilgotność względna powietrza przekracza 60%, a różnica między temperaturą wnętrza w tych pomieszczeniach a najniższą zewnętrzną temperaturą obliczeniową otoczenia określaną dla odpowiednich stref klimatycznych przekracza 35°C, a ponadto we wszystkich pomieszczeniach mieszkalnych, administracyjnych, kulturalnych i socjalnych, jeżeli w inny sposób nie są zabezpieczone przed nadmiernymi stratami ciepła.

4. Otwierane części świetlików i okien powinny być zaopatrzone w przyrządy pozwalające na łatwe ich otwieranie z poziomu podłogi lub pomostu oraz na ustawianie części otwieralnych w pożądanym położeniu.

5. Świetliki i okna powinny mieć zapewniony dogodny i bezpieczny dostęp do oczyszczania szyb od wewnętrznej i zewnętrznej ich strony.

§ 99. 1. Podłoga pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi powinna być ułożona szczelnie oraz wykonana z materiału nie wytwarzającego pyłu, łatwego do oczyszczenia i źle przewodzącego ciepło, a w zakładach pracy nie może być ponadto śliska. Jeżeli jednak zaistnieje konieczność wykonania podłogi z materiału nie będącego złym przewodnikiem ciepła, należy zapewnić dla ludzi zdrowotne warunki przez zastosowanie odpowiednich środków ochronnych, np. przez urządzenie przejść i miejsc do stania lub siedzenia, pokrytych materiałem źle przewodzącym ciepło itp.

2. Podłogi w miejscach narażonych na działanie wilgoci powinny być zabezpieczone przed nadmiernym jej wchłanianiem, a w pomieszczeniach, w których wykonywane czynności lub produkcja powodują zamoczenie podłóg — należy wykonać je z materiałów nieprzepuszczalnych i nienasiąkliwych oraz zaopatrzyć w urządzenia odwadniające i zabezpieczające pracowników przed zamoczeniem za pomocą rusztów, kraterek bądź innych odpowiednich środków ochronnych.

3. Podłogi w miejscach narażonych na działanie ognia lub wysokich temperatur powinny być wykonane z materiałów trwałych i niepalnych, a w pomieszczeniach, w których może zachodzić niebezpieczeństwo wybuchu — z materiału nie dającego iskier w razie uderzenia.

4. Podłogi, ściany, sufity oraz wewnętrzne konstrukcje pomieszczeń przemysłowych, w których wydzielają się substancje szkodliwe dla zdrowia pracowników lub działające chemicznie na materiały budowlane, jak również pyły niebezpieczne pod względem wybuchowym — powinny mieć pokrycie, otuliny lub powłoki ochronne, zabezpieczające przed absorpcją, gromadzeniem się pyłu lub korozją i przystosowane do łatwego czyszczenia lub zmywania oraz niewrażliwe na płyny stosowane do ich zmywania.

§ 100. 1. Galerie, pomosty i wszelkie inne części konstrukcyjne w budynkach i zakładach pracy, wzniesione powyżej 1 m ponad poziom podłogi lub ziemi, jeżeli na nich mają przebywać ludzie w związku z wykonywanymi pracami, powinny mieć od strony nie ograniczonej ścianą balustradę o wysokości nie mniejszej niż 1,10 m, zaopatrzoną u góry w pochwyty i u dołu w krawężniki (obrzeżenia) o wysokości co najmniej 0,15 m.

2. Balustrady pomiędzy pochwytem a krawężnikiem powinny mieć osłony zabezpieczające pracowników przed upadkiem.

3. Przepisy ust. 1 i 2 nie mają zastosowania w tych wyjątkowych przypadkach, gdy roboty mają charakter przejściowy, a bezpieczeństwo ludzi zostało zabezpieczone w inny sposób.

§ 101. 1. Poziom posadzki piwnic i suterenu powinien być wzniesiony co najmniej 0,30 m powyżej najwyższego, znanego poziomu wody gruntowej, jeżeli nie zastosowano właściwej izolacji wodoszczelnej.

2. Zabrania się urządzania wyjść z piwnic z drzwiami wychodzącymi bezpośrednio na ulicę.

§ 102. 1. Domowych pralni i suszarni bielizny nie uważa się za pomieszczenia, przeznaczone na pobyt ludzi, jeżeli korzystanie z nich ma charakter dorywczy.

2. Ściany oraz strop pralni i suszarni powinny posiadać odporność ogniową co najmniej klasy D. Zewnętrzne ściany, a także stropy i stropodachy w pralniach i suszarniach powinny być zabezpieczone od przemarzania i skraplania się pary wodnej.

3. Wysokość domowej pralni i suszarni powinna wynosić co najmniej 2,20 m w świetle, a powierzchnia okien w świetle nie powinna być mniejsza niż 1/12 powierzchni podłogi.

4. Pralnie i suszarnie powinny być zaopatrzone we właściwą wentylację nawiewno-wyciągową.

5. Pralnia powinna być oddzielona od klatki schodowej przedsionkiem lub korytarzem, a od suszarni szczelnymi drzwiami.

6. Przepisy o suszarni nie dotyczą pomieszczeń strychowych, używanych do suszenia bielizny.

§ 103. Domowych kotłowni z kotłami wodnymi o łącznej wydajności, nie przekraczającej 20.000 Kcal/h, nie uważa się za pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi.

Rozdział 21.

Pomieszczenia dla inwentarza żywego.

§ 104. Pomieszczenia przeznaczone dla inwentarza żywego powinny być zabezpieczone od szkodliwych wpływów atmosferycznych i wilgoci oraz posiadać zapewniony dostęp światła i wymianę powietrza, odpowiednio do wymagań racjonalnej hodowli.

§ 105. Pomieszczenia przeznaczone dla inwentarza żywego powinny odpowiadać następującym wymaganiom:

- 1) oprócz izolacji przeciwwilgociowej fundamentów i podłóg powinna być wykonana izolacja ścian do wysokości co najmniej 0,30 m nad podłogą w miejscach, w których nawóz przylega do ściany, a w pozostałych częściach pomieszczenia do wysokości 0,15 m,
- 2) pomieszczenia powinny być oświetlone bezpośrednim światłem dziennym za pomocą okien umieszczonych w górnej części ścian lub w stropodachu, oszklonych i otwieranych, o łącznej powierzchni w świetle wynoszącej co najmniej 1/12 w pomieszczeniach dla bydła i 1/20 dla trzody, a w pomieszczeniach dla ptactwa 1/10 powierzchni podłogi,
- 3) ścieki płynne ze stanowisk inwentarza żywego mogą być odprowadzane do kanałów publicznych za pomocą urządzeń zapobiegających zanieczyszczeniu tych kanałów, a w miejscowościach nie skanalizowanych powinny być odprowadzane do dołów oczyszczających, kompostowni, szczelnych gnojowników lub dołów ustępowych,
- 4) pomieszczenia mają być zaopatrzone w przewody wentylacyjne wyprowadzone ponad dach, o przekroju zapewniającym wymianę powietrza, właściwą ze względu na rodzaj, wiek oraz ilość sztuk inwentarza żywego, dla którego jest przeznaczone pomieszczenie.

§ 106. Organy państwowego nadzoru budowlanego mogą zabronić wznoszenia stajni, obór i chlewni z otworami, skierowanymi w stronę dróg komunikacji publicznej w pasie do 15 m, licząc od zewnętrznej krawędzi drogi.

§ 107. Drobne pomieszczenia dla inwentarza żywego, jak królikarnie, kurniki, gołębniki itp., powinny być budowane w sposób nie powodujący oszpecenia miejscowości lub krajobrazu albo zagrożenia bezpieczeństwa dla ludzi i mienia.

Rozdział 22.

Ogrodzenia.

§ 108. 1. Zabrania się budować ogrodzenia, zagrażające bezpieczeństwu dla ludzi lub zwierząt, a w szczególności stosować drut kolczasty, tłuczone szkło itp. środki na wysokości do 2,00 m, a drut połączony z siecią elektryczną — na wysokości do 2,40 m nad poziomem komunikacyjnym.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do specjalnych ogrodzeń, połączonych z siecią elektryczną niskiego napięcia, istniejących lub budowanych na terenach wypasu inwentarza żywego.

§ 109. 1. Sposób i położenie ogrodzenia nieruchomości w miastach i osiedlach ustalają organy państwowego nadzoru budowlanego dla całości ulicy lub dla jej odcinka.

2. Ogrodzenia boczne i tylne nie powinny przekraczać wysokości 2,40 m.

3. Przepis ust. 2 nie dotyczy ogrodzeń terenów obiektów wojskowych, obiektów zabytkowych, obiektów więziennych oraz zakładów przemysłowych.

§ 110. 1. Ogrodzenia stałe powinny być wykonywane z materiałów trwałych i odpornych na wpływy atmosferyczne.

2. Ogrodzenie drewniane może być wykonane ze sztachet lub tarcicy struganej i pomalowane farbą olejną albo inną trwałą, na kolor harmonizujący z otoczeniem. Organy państwowego nadzoru budowlanego mogą zezwolić na tymczasowe ogrodzenia terenów nie zabudowanych oraz na stałe ogrodzenia na terenie gromad z plecionki drzewnej, a także na ogrodzenia boczne i tylne w miastach i osiedlach z tarcicy nie struganej.

3. Szerokość otworów w polach ogrodzeń nie powinna przekraczać 0,15 m, a w ogrodzeniach przedszkoli, żłobków i ogrodów jordanowskich 0,10 m.

4. Bramy oraz furtki ogrodzeń powinny otwierać się do wnętrza nieruchomości i posiadać urządzenia sygnalizacyjne, dostępne od zewnątrz, z wyjątkiem obiektów zabytkowych, jeżeli przemawiają za tym względy historyczne, a istniejący stan nie powoduje zagrożenia bezpieczeństwa dla ludzi lub mienia.

Rozdział 23.

Urządzenia związane z wyglądem obiektów budowlanych.

§ 111. 1. Zewnętrzne części obiektów budowlanych, szyldy i reklamy w postaci tablic, godeł, znaków i napisów, urządzenia świetlne, jak reklamy, lampy, latarnie, reflektory itp., wolno stojące reklamy i słupy ogłoszeniowe oraz inne urządzenia wpływające na wygląd obiektów budowlanych — powinny być wykonane z materiałów odpornych na wpływy atmosferyczne, a pod względem kształtu, koloru i wykończenia powinny być zharmonizowane z otoczeniem oraz nie powinny oszpecać miejscowości, krajobrazu lub obiektu budowlanego i zagrażać bezpieczeństwu dla ludzi i mienia.

2. Stosowanie urządzeń, o których mowa w ust. 1, w zespołach obiektów zabytkowych wymaga zgody właściwego konserwatora zabytków.

§ 112. 1. Zabrania się umieszczania stałych szyldów, reklam świetlnych, witryn, napisów i rysunków na balkonach, balustradach oraz na drzewach i krzewach.

2. W razie gdy na elewacji budynku znajdują się miejsca przeznaczone na napisy lub szyldy, zabrania się umieszczania ich w innych miejscach.

§ 113. 1. Zabrania się umieszczania plakatów i afiszów w miejscach nie przeznaczonych na ten cel.

2. W wyjątkowych przypadkach organy państwowego nadzoru budowlanego mogą zezwolić na inne umieszczanie plakatów, o których mowa w ust. 1.

§ 114. 1. Wszelkie napisy, dekoracje, oświetlenia itp. urządzenia, związane z obchodami lub innymi okolicznościami, powinny odpowiadać wymaganiom bezpieczeństwa dla ludzi i mienia oraz nie powodować uszkodzenia lub oszpecenia obiektu budowlanego.

2. Sposób dekoracji lub oświetlenia obiektów budowlanych powinien być z góry zaprojektowany, a potrzebne urządzenia pomocnicze, jak haki, maszty, uchwyty flagowe, uchwyty reflektorowe itp. urządzenia, powinny być trwale umocowane.

§ 115. Reklamy świetlne, uciążliwe ze względu na kolor lub natężenie światła, należy umieszczać na wysokości i w miejscach nie powodujących szkodliwych uciążliwości dla użytkowników sąsiednich pomieszczeń oraz dla przechodniów.

§ 116. 1. Witryny sklepowe i szafki reklamowe powinny być dostosowane do architektury budynku, nie powinny wystawać przed lico ścian przy chodnikach o szerokości do 2 m, a przy chodnikach szerszych więcej niż 0,30 m.

2. Przy stosowaniu witryn i szafek reklamowych w pasażach, przejazdach, bramach itp. miejscach należy pozostawić przed witrynami wolną przestrzeń o szerokości określonej przepisami o drogach ewakuacyjnych.

3. Oświetlenie witryn i szafek reklamowych nie powinno oślepiać przechodniów.

§ 117. 1. Tablice z oznaczeniem zawodu można umieszczać jedynie w miejscach na ten cel przeznaczonych.

2. Przy ilości tablic większej niż dwie należy je umieszczać w ramach specjalnie na ten cel sporządzonych i osadzonych w ścianie.

§ 118. Latarnie i tablice z oznaczeniem numeru domu oraz tablice określające nazwę ulic, znaki wysokościowe i inne powinny być wykonane i umieszczane według wzoru ustalonego dla danej miejscowości, ulicy lub placu przez organy państwowego nadzoru budowlanego właściwe do spraw budownictwa powszechnego.

§ 119. Wolno stojące szafki reklamowe, gablotki, reklamy świetlne itp. urządzenia oraz tablice i słupy reklamowe można stawiać jedynie w miejscach wyznaczonych przez organy państwowego nadzoru budowlanego.

§ 120. 1. Balkony, wykusze, daszki ochronne itp. elementy wraz z ich wspornikami i konstrukcją można umieszczać nad poziomem chodnika na wysokości co najmniej 3 m, a markizy 2,40 m.

2. Markizy ruchome w stanie rozwartym nie powinny zakrywać chodnika przynajmniej na szerokości 0,60 m, licząc od brzożownika jezdni.

3. Organy państwowego nadzoru budowlanego mogą żądać, aby markizy pod względem konstrukcji, materiałów, koloru, wysokości zawieszenia i wymiarów odpowiadały określonym przez nie warunkom.

§ 121. Gzymsy, balkony, wykusze, daszki ochronne oraz inne części nadwieszane lub przytwierdzone do konstrukcji nośnej, nie wyłączając okładzin i reklam, powinny być trwale umocowane. Jeżeli umocowanie to może być osiągnięte dopiero w końcowym stadium budowy, np. przez wykonanie przeciwwagi, należy do tego czasu zabezpieczyć odnośne części od oberwania się.

§ 122. 1. Balkony, galerie, loggie, tarasy i dostępne ściany oporowe powinny być zaopatrzone w balustrady o wysokości co najmniej:

- 1) przy wzniesieniu nad poziom terenu (podłogi) do 22 m — 0,90 m,
- 2) przy wzniesieniu nad poziom terenu (podłogi) od 22 m do 30 m — 1,00 m,
- 3) przy wzniesieniu nad poziom terenu (podłogi) powyżej 30 m — 1,10 m.

2. W pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi portfenetry oraz okna o parapetach znajdujących się poniżej 0,80 m od poziomu podłogi powinny być zabezpieczone balustradą do wysokości określonej w ust. 1.

3. Galerie stanowiące drogę ewakuacyjną z pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi powinny być zabezpieczone balustradami o wysokości nie mniejszej niż 1,10 m, bez względu na wysokość wzniesienia nad poziom terenu.

4. Szerokość otworów w polu balustrady nie powinna przekraczać 0,15 m, a w przedszkolach i żłobkach — 0,10 m, z zastosowaniem rozwiązania osłony w sposób utrudniający wspinanie się dzieci po balustradzie.

§ 123. 1. Zabrania się zakładania w chodniku:

- 1) stopni wejściowych do budynku, prowadzących na poziom niższy,
- 2) otwartych studzienek do oświetlenia piwnic, wyspów i wjazdów,
- 3) odboi żelaznych, wycieraczek do obuwia itp. urządzeń.

2. Stopnie wiodące do budynków, wzniesionych bezpośrednio przy ulicy, a także portale, skarpy, filary itp. części budynku nie powinny wchodzić w chodnik więcej niż 0,30 m, z wyjątkiem budynków zabytkowych, jeżeli przemawiają za tym względy historyczne, oraz z wyjątkiem przypadków, w których bezpieczeństwo ruchu zabezpieczone zostało w odpowiedni sposób.

§ 124. 1. Urządzenia anten radiowych i telewizyjnych powinny odpowiadać wymaganiom § 111 i powinny być — w miarę możliwości — zastępowane antenami zbiorczymi.

2. Zabrania się wystawiania anten z okien lub przewieszania ich nad ulicą.

§ 125. Obiekty budowlane, jeżeli zależnie od położenia lub wysokości stanowią niebezpieczeństwo dla lotnictwa, powinny w zakresie zewnętrznego wyglądu i sygnalizacji świetlnej odpowiadać wymaganiom określonym w normach państwowych lub przepisach szczególnych.

Część III.

WARUNKI SZCZEGÓŁOWE, KTÓRYM POWINNY ODPOWIAĆ DROGI EWAKUACYJNE I NIEKTÓRE BUDYNKI ZE WZGLĘDU NA BEZPIECZEŃSTWO

Rozdział 24.

Drogi ewakuacyjne.

§ 126. 1. Drogi ewakuacyjne powinny być krótkie i umożliwiać szybkie oraz bezpieczne wyjście z obiektu budowlanego na przestrzeń otwartą. Droga ewakuacyjna może prowadzić na podwórze pod warunkiem bezpośredniego połączenia go z przestrzenią otwartą.

2. Drogi ewakuacyjne w budynkach:

- 1) powinny być obudowane ścianami i filarami o odporności ogniowej klasy B w budynkach przekraczających 2 kondygnacje i klasy C w budynkach niższych, a także stropem w obu przypadkach o odporności ogniowej co najmniej klasy C,
 - 2) nie mogą prowadzić przez pomieszczenia należące do kategorii I, II i III niebezpieczeństwa pożarowego.
3. Zabrania się stosowania jednego lub dwóch stopni na drodze ewakuacyjnej.

4. Stosowanie progów na drogach ewakuacyjnych dopuszczalne jest wyłącznie pomiędzy pomieszczeniami, w których wynika to z wymagań technologicznych, pod warunkiem jednak oznaczenia progów w sposób widoczny.

§ 127. 1. Z pomieszczeń zbiorowego użytku, o powierzchni przekraczającej 150 m², powinny prowadzić 2 bezpośrednie wyjścia na zewnątrz lub na drogę ewakuacyjną. W pomieszczeniach tych o powierzchni przekraczającej 300 m² odstępy między wyjściami powinny mieścić się w granicach od 6 do 15 m.

2. Pomieszczenia z materiałami łatwopalnymi lub wybuchowymi, jak spawalnie, acetylenownie, malarnie, lakiernie itp. miejsca pracy, powinny posiadać własne drogi ewakuacyjne albo bezpośrednie wyjście na zewnątrz.

§ 128. 1. Drzwi znajdujące się na drodze ewakuacyjnej z pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi powinny otwierać się łatwo w kierunku wyjścia oraz posiadać wymiary w świetle co najmniej 0,80 × 2,00 m, gdy liczba użytkowników pomieszczenia nie przekracza 40 osób. Dla większej liczby osób szerokość drzwi wyjściowych oblicza się przyj-

mując 1,20 m na 40 — 100 użytkowników i dodając 0,60 m na każdą dalszą setkę, przy czym szerokość jednych drzwi nie może przekraczać 2,40 m.

2. Przy obliczaniu szerokości drzwi wyjściowych nie należy brać pod uwagę drzwi obrotowych (turnikietów).

3. Szerokość drogi ewakuacyjnej z pomieszczeń zbiorowego użytku nie może być mniejsza niż 2,00 m w świetle i powinna być równa co najmniej obowiązującej szerokości biegów i spoczników.

4. Wejścia do sal zbiorowego użytku, w których przewiduje się bezpośrednio po sobie następujące zmiany publiczności, nie mogą równocześnie służyć jako wyjścia, a drogi dla wchodzących nie mogą krzyżować się ani stykać z drogami dla wychodzących.

5. Schody ruchome i dźwigi nie mogą być brane pod uwagę jako droga ewakuacyjna.

6. Dojścia do drzwi ewakuacyjnych powinny być stale wolne.

§ 129. 1. W budynku mieszczącym zaciemnione sale zbiorowego użytku powinno być zainstalowane co najmniej:

- 1) oświetlenie normalne,
- 2) stałe światło bezpieczeństwa, oświetlające w okresie zbiorowego użytku wszelkie występy i przeszkody oraz wskazujące kierunek ewakuacji,
- 3) w obiektach o pojemności powyżej 300 miejsc na sali — zapasowe światło ewakuacyjne, zasilane ze źródła niezależnego od źródeł prądu oświetlenia normalnego i zapalane samoczynnie z chwilą zaniku tego prądu w celu oświetlenia zaciemnionych pomieszczeń, dróg ewakuacyjnych, występów i przeszkód.

2. Korytarze i halle ewakuacyjne z zaciemnionych sal zbiorowego użytku nie powinny posiadać stopni, progów w drzwiach, zwężeń, wnęk lub załamów ścian, które mogą hamować przepływ wychodzącej publiczności. W razie potrzeby obniżenia poziomu podłogi należy stosować pochylnię o nachyleniu nie większym niż 10%.

3. W zakładach lecznictwa zamkniętego i pomocy społecznej posiadających więcej niż 3 kondygnacje lub ponad 100 łóżek na drogach ewakuacyjnych powinny być zainstalowane światła ewakuacyjne, zasilane ze źródła niezależnego od źródeł prądu oświetlenia normalnego.

§ 130. 1. Schody lub pochylnie, będące drogami ewakuacyjnymi, powinny łączyć bezpośrednio wszystkie kondygnacje przeznaczone na pobyt ludzi oraz poddasza i strychy użytkowe z terenem. Schody te powinny posiadać co najmniej:

- 1) konstrukcję o odporności ogniowej klasy C,
 - 2) dostęp z wnętrza przez drzwi szczelne.
2. Stosowanie schodów ewakuacyjnych, połączonych bezpośrednio z obudowanym analogicznie jak schody hallem lub korytarzem, jest dopuszczalne, jeżeli wymagają tego względy użytkowe albo architektura wnętrza.
3. Połączenie pośrednie schodów ewakuacyjnych z terenem jest dopuszczalne przez obudowane analogicznie jak schody — hall, korytarz lub bramę wjazdową.
4. Połączenie schodów ewakuacyjnych z poddaszem o konstrukcji drewnianej jest dopuszczalne tylko za pomocą drzwi samoczynnie zamykających się, o odporności ogniowej co najmniej klasy C.

5. Przepis ust. 1 pkt 2 nie ma zastosowania do wielokondygnacyjnych lokali handlowych, wystawowych, widowiskowych i innych oraz do obiektów sportowych lub komunikacyjnych z otwartymi schodami, dla których należyte warunki ewakuacji zostały zapewnione w inny sposób w porozumieniu z organami ochrony przeciwpożarowej.

§ 131. 1. Schody i pochylnie ewakuacyjne powinny być oświetlone światłem dziennym:

- 1) z okien w ścianie zewnętrznej o powierzchni nie mniejszej na każdej kondygnacji niż 1/12 rzutu klatki schodowej albo

2) ze świetlika dachowego lub z okien w górnej części ścian klatki schodowej, o powierzchni nie mniejszej niż $\frac{3}{4}$ rzutu klatki schodowej, pod warunkiem pozostawienia wolnej przestrzeni między biegami i spocznikami, wynoszącej co najmniej 0,25 m² na każdy metr wysokości klatki schodowej, licząc od pierwszego nie oświetlonego stopnia do otworu świetlnego, albo

3) z okien w ścianie szybu świetlikowego w przypadkach określonych w § 28 i § 29 ust. 2 o powierzchni nie mniejszej na każdej kondygnacji niż $\frac{1}{10}$ rzutu klatki schodowej.

2. W razie zastosowania szkła rozpraszającego światło wymiary określone w ust. 1 należy powiększyć o 50%, a przy zastosowaniu oszkleń pojedynczego można je zmniejszyć o 20%.

3. Przepis ust. 1 nie dotyczy klatek schodowych i pochylni prowadzących do podziemia.

4. Schody i pochylnie ewakuacyjne w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi, nie posiadających więcej niż 11 kondygnacji lub wysokości przekraczającej 15 m, a w budownictwie przemysłowym należących do kategorii I, II i III niebezpieczeństwa pożarowego, powinny posiadać otwory wentylacyjne w stropie klatki schodowej o powierzchni nie mniejszej niż 0,04 m² lub pod stropem w ścianie zewnętrznej o powierzchni nie mniejszej niż 0,08 m². Otwory w stropie powinny być zaopatrzone w klapę, a otwory w ścianie zewnętrznej w skrzydła, otwierane z najwyższego spocznika, bez potrzeby posługiwania się dostawioną drabiną.

§ 132. 1. Długość dojścia od drzwi najdalszego pomieszczenia, przeznaczonego na pobyt ludzi, do wyjścia na zewnątrz lub do spocznika schodów albo pochylni ewakuacyjnej, liczona w metrach bieżących, nie powinna przekraczać:

- 1) w obiektach przemysłowych zakładów pracy:

dla kategorii niebezpieczeństwa pożarowego	dla odporności ogniowej budynku klasy	w budynkach jednokondygnacyjnych	w budynkach 2 i więcej kondygnacyjnych
I	A i B	30	25
II	A i B	60	40
III	A i B	75	50
	C	60	40
	D	50	30
IV	A i B	bez ograniczeń	bez ograniczeń
	C	60	50
	D i E	50	40
V	A i B	bez ograniczeń	bez ograniczeń
	C	100	75
	D	60	50
	E	30	25

- 2) w obiektach nie wymienionych w ust. 1, z wyłączeniem obiektów związanych z produkcją hodowlaną:

dla odporności ogniowej budynku klasy	przy połączeniu z dwiema klatkami schodowymi lub wyjściami na zewnątrz	przy połączeniu z jedną klatką schodową lub wyjściem na zewnątrz
A i B	24	21 *)
C	24	15 *)
D	21	12
E	12	9

Uwaga: *) W nowo budowanych zakładach lecznictwa zamkniętego 12 m.

2. W pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi, o kategorii I, II i III niebezpieczeństwa pożarowego, długość dojścia od najdalej położonego stanowiska pracy do drzwi wyjściowych z tego pomieszczenia na zewnątrz lub na drogę ewakuacyjną nie powinna przekraczać odległości określonych w ust. 1 pkt 1.

3. W razie gdy wyjścia z określonych w ust. 2 pomieszczeń prowadzą na drogę ewakuacyjną o jednokierunkowym ruchu ewakuacji, jak np. na korytarz zamknięty, odległość najbliższego wyjścia z pomieszczenia do wyjścia na zewnątrz lub do spocznika schodów albo pochylni ewakuacyjnej nie może przekraczać 20 m, jeżeli przepis ust. 1 pkt 2 nie stawia ostrzejszych wymagań.

4. Tunele dla pieszych, transportowe i komunikacyjne, galerie oraz pomosty o odporności ogniowej co najmniej klasy D i E, powinny posiadać wyjścia w odległości nie większej niż 100 m.

5. Tunele przeznaczone do transportu materiałów niebezpiecznych pod względem pożarowym i wybuchowym powinny posiadać wyjścia w odległości nie większej niż 60 m.

§ 133. 1. W obiektach związanych z produkcją hodowlaną ilość wyjść ewakuacyjnych ze stajen, obór i chlewni zależy od ilości znajdujących się w nich zwierząt, a mianowicie na jedno wyjście ewakuacyjne powinno przypadać najwyżej:

dla klasy odporności ogniowej budynku	rogaczyny użytkowej	konie		cieląt	żrebaków	tuczników i macior z prosiętami	chudźców i prosiąt	owiec
		roboczych	remontowych					
A i B	30	30	20	50	60	30	50	100
C	20	25	15	40	40	20	40	50
D	12	15	10	30	30	10	30	30
E	12	15	10	30	30	10	30	30

2. Drzwi pomieszczeń dla inwentarza żywego powinny otwierać się na zewnątrz, a minimalna ich szerokość w świetle powinna wynosić:

- 1) w stajniach, żrebięciarniach, oborach, cieleśnikach przy ilości do 5 sztuk — 1,20 m, przy ilości ponad 5 sztuk — 2,00 m,
- 2) w chlewniach przy ilości do 10 sztuk — 1 m, przy ilości ponad 10 sztuk — 1,5 m,
- 3) w owczarniach i szopach dla młodnicy przy ilości do 20 sztuk — 1,5 m, przy ilości ponad 20 sztuk — 2,10 m,
- 4) w pomieszczeniach dla drobiu przy ilościach powyżej 5.000 sztuk — 2,20 m.

3. Szerokość przejść i korytarzy ewakuacyjnych wewnątrz budynków inwentarskich nie może być węższa w świetle niż szerokość drzwi ewakuacyjnych.

4. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do obiektów związanych z wielkotowarową produkcją hodowlaną tuczników i macior z prosiętami w ilości powyżej 100 sztuk.

5. Do czasu ustanowienia odpowiednich normatywów warunki dla dróg ewakuacyjnych w obiektach wymienionych w ust. 4 określone są każdorazowo w porozumieniu z organami ochrony przeciwpożarowej.

§ 134. 1. Schody i pochylnie zewnętrzne mogą być drogą ewakuacyjną, pod warunkiem nakrycia ich dachem lub zastosowania szorstkiej nawierzchni oraz wykonania spocznika przed drzwiami wyjściowymi.

2. Zewnętrzne schody i pochylnie ewakuacyjne z drewna są dopuszczalne tylko w budynkach zabytkowych, jeżeli przemawiają za tym względy historyczne, oraz w budynkach tymczasowych. W obiektach przemysłowych schody zewnętrzne mogą być wykonywane jedynie z materiałów niepalnych, o odporności ogniowej co najmniej klasy C.

§ 135. Połączenie pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi, ze schodami ewakuacyjnymi przez otwartą galerię jest dopuszczalne jedynie pod warunkiem zastosowania:

- 1) konstrukcji o odporności ogniowej co najmniej klasy B,
- 2) balustrady od strony zewnętrznej z materiałów niepalnych,
- 3) szorstkiej nawierzchni,
- 4) drzwi prowadzących na schody ewakuacyjne bez zamknięć od strony klatki schodowej.

§ 136. 1. Szerokość dojazdu do zabudowanej nieruchomości oraz odległość budynku od granicy nieruchomości w zabudowie luźnej powinna wynosić co najmniej 3 m.

2. Podwórza, oddzielone od ulic zwartą zabudową, powinny być udostępnione za pomocą przejazdów o wysokości nie mniejszej niż 4,20 m i szerokości wynoszącej co najmniej 3,60 m w świetle, przy czym minimalna szerokość jezdni powinna wynosić 3 m. Odległość między przejazdami w zabudowie zwartej nie powinna przekraczać 150 m.

3. W razie gdy jezdnie oddzielają od chodnika filary lub ściany, szerokość jezdni w przejeździe należy poszerzyć do 3,60 m.

4. Niezależnie od przejazdów powinny być zapewnione w zabudowie zwartej wejścia na podwórza przez korytarze o szerokości co najmniej 1,50 m lub przez klatki schodowe przejściowe, rozmieszczone w odległości nie większej niż 90 m.

Rozdział 25.

Budynki średnio wysokie i wysokie.

§ 137. 1. Budynki średnio wysokie, tj. posiadające więcej niż 5 kondygnacji lub przekraczające wysokość 15 m, oraz budynki wysokie, tj. posiadające więcej niż 11 kondygnacji w budynkach mieszkalnych lub przekraczające wysokość 30 m w innych budynkach, powinny odpowiadać warunkom określonym w § 73 co najmniej dla klasy B odporności ogniowej obiektu.

2. Usytuowanie budynków średnio wysokich i wysokich powinno zapewniać dogodny dojazd i dostęp dla straży pożarnej.

§ 138. 1. Połączenie schodów piwnicznych z klatkami schodowymi w budynkach wysokich jest dopuszczalne tylko przez przedsionek obudowany ścianami i stropem klasy B, z drzwiami szczelnymi.

2. Pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi w budynkach wysokich powinny być oddzielone od klatek schodowych przedsionkiem zamykanym obustronnie drzwiami szczelnymi o odporności ogniowej co najmniej klasy D. Przedsionek ten może przylegać albo do pomieszczeń, albo do klatki schodowej.

§ 139. 1. Z pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi w budynkach wysokich o dwóch lub więcej klatkach schodowych powinien być umożliwiony dostęp odpowiadający przepisom § 138 ust. 2 do drugiej klatki schodowej co najmniej co druga kondygnacja, a wyjątkowo — za zgodą organów ochrony przeciwpożarowej — przez ewakuacyjny

korytarz usytuowany w środkowej części budynku i na najwyższej kondygnacji użytkowej albo — w razie braku poddasza — w nadbudówce nad ostatnią kondygnacją.

2. W budynkach wysokich, punktowych, tj. posiadających tylko jedną klatkę schodową, dojście do niej z każdego pomieszczenia, przeznaczonego na pobyt ludzi, powinno prowadzić dwiema ewakuacyjnymi drogami, przy czym zastosowanie przedziałka określonego w § 138 ust. 2 nie obowiązuje. Klatka schodowa powinna być wówczas oddzielona od dojść ewakuacyjnych drzwiami szczelnymi o odporności ogniowej co najmniej klasy D.

3. Jeżeli warunki bezpieczeństwa określone w ust. 1 i 2 nie mogą być zachowane, powinny być — prócz zasadniczych klatek schodowych — przewidziane dodatkowe drogi ewakuacyjne, łączące każde pomieszczenie przeznaczone na pobyt ludzi z terenem.

§ 140. 1. Ewakuacyjne klatki schodowe w budynkach wysokich powinny odpowiadać następujących wymaganiom:

- 1) konstrukcja ścian, stropów i schodów powinna posiadać odporność ogniową klasy B, a oszklenie okien i ewentualnie drzwi zewnętrznych powinno być wykonane w sprawie niepalnej,
- 2) wielkość otworu wentylacyjnego w najwyższym położonym oknie powinna wynosić 2% powierzchni rzutu klatki, lecz co najmniej 0,25 m², jeżeli zaś otwór ten znajduje się w stropie, wielkość jego powinna wynosić 1% powierzchni rzutu klatki, lecz co najmniej 0,125 m²,
- 3) urządzenia wentylacyjne, o których mowa w pkt 2, powinny być uruchamiane z łatwością na poziomie parteru, a jeżeli klatka schodowa nie posiada otwieranych okien lub wywietrzników, przynajmniej z każdego czwartego spocznika schodów,
- 4) schody powinny być zaopatrzone w urządzenia gaśnicze w miejscach wskazanych i o wydajności ustalonej przez organy ochrony przeciwpożarowej, a ponadto co czwarta kondygnacja powinna posiadać krany czerpalne i zlewy do oczyszczania dróg komunikacji ogólnej.

2. W budynkach wysokich z pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi, powinien być umożliwiony dostęp co najmniej do 2 dźwigów osobowych, obudowanych ścianami o odporności ogniowej klasy B, z których jeden w budynkach mieszkalnych i biurowych powinien nadawać się do transportu mebli. Dźwigi te, jak również zsypy śmieciowe nie powinny posiadać bezpośredniego dostępu z klatki schodowej.

3. Oświetlenie sztuczne klatek schodowych i korytarzy w budynkach wysokich oraz obsługa niezbędnych urządzeń wentylacyjnych powinny być zapewnione w razie awarii przez automatyczne włączanie zapasowego źródła energii elektrycznej.

Rozdział 26.

Garaże.

§ 141. 1. Garaże samochodowe i motocyklowe powinny być wykonywane z materiałów niepalnych, zaopatrzone w sprzęt gaśniczy i należycie wentylowane.

2. Dopuszcza się wznoszenie garaży wbudowanych w budynki lub przylegających bezpośrednio do tych budynków albo do granicy nieruchomości, pod warunkiem zastosowania ścian i stropów dźwiękochłonnych o odporności ogniowej klasy B oraz przewodów wentylacji wyciągowej, wyprowadzonych ponad dach.

3. Dopuszcza się połączenie garażu w budynku jednorodzinnym z klatką schodową przy zastosowaniu szczelnych drzwi o odporności ogniowej co najmniej klasy D.

4. Odległość wjazdów do garaży osiedlowych wolno stojących od okien w budynkach mieszkalnych powinna wynosić co najmniej 10 m.

5. Podłoga w garażach powinna być nienasiąkliwa, łatwowymywalna i odwodniona, a przy zagłębieniu w teren zabezpieczona przed zalewem wód opadowych.

6. W garażach nie mogą znajdować się urządzenia przeciwpożarowe z paleniskami dostępnymi od strony garażu oraz otwory do czyszczenia przewodów i instalacje gazowe.

Rozdział 27.

Tymczasowe obiekty budowlane.

§ 142. 1. Obiekty budowlane tymczasowe, jak prowizoryczne składy materiałów, tymczasowe budynki drewniane (baraki) przeznaczone na stały pobyt ludzi, cyrki, karuzele, strzelnice, pawilony wystawowe, kioski, stragany, trybuny itp. obiekty czasowego użytku, powinny czynić założeń warunkom bezpieczeństwa i sanitarnym, ustalonym przez organy państwowego nadzoru budowlanego w porozumieniu z organami ochrony przeciwpożarowej i z organami państwowej inspekcji sanitarnej w zakresie zagadnień sanitarno-higienicznych.

2. Ilekroć w dalszych przepisach jest mowa o tymczasowych budynkach drewnianych, należy przez to rozumieć również tymczasowe budynki (baraki), wykonywane z innych palnych materiałów lub elementów budowlanych.

§ 143. 1. Budynki tymczasowe, przeznaczone na cele widowiskowe, powinny posiadać:

- 1) dachy z pokryciem o odporności ogniowej klasy D,
- 2) widownię na poziomie terenu,
- 3) przejścia i korytarze prowadzące do wyjść oraz drzwi wyjściowe odpowiadające przepisom dla sal zbiorowego użytku.

2. Organy państwowego nadzoru budowlanego mogą w razie potrzeby ustalić dodatkowe warunki bezpieczeństwa lub uwzględnić odstępstwa od przepisu ust. 1, określając odpowiednie wymagania zastępcze w porozumieniu z organami ochrony przeciwpożarowej.

§ 144. 1. Przy budowie tymczasowych budynków drewnianych jednokondygnacyjnych powinny być zachowane co najmniej następujące odległości:

- 1) między dwoma tymczasowymi budynkami drewnianymi, zwróconymi do siebie szczytem — 9 m, w pozostałych przypadkach, 18 m,
- 2) między tymczasowym budynkiem drewnianym a budynkiem o odporności ogniowej klasy C — 18 m,
- 3) między tymczasowym budynkiem drewnianym a budynkiem o odporności ogniowej klasy B — 9 m,
- 4) między tymczasowym budynkiem drewnianym a miejscem do składowania popiołu — 9 m,
- 5) między tymczasowym budynkiem drewnianym a budynkiem o odporności ogniowej klasy C z materiałami palnymi — 30 m,
- 6) między tymczasowym budynkiem drewnianym a granicą lasu — 60 m.

2. Przy wznoszeniu drewnianych budynków tymczasowych o 2 kondygnacjach należy stosować odległości podane w ust. 1, zwiększone o 1/3.

§ 145. 1. W razie stosowania do budowy drewnianych budynków tymczasowych ścian z pustką wewnętrzną wolna przestrzeń powinna być wypełniona materiałem niepalnym.

2. Tymczasowe budynki drewniane o długości większej niż 45 m, z paleniskami, powinny być przedzielane ścianami przeciwpożarowymi w odstępach co najwyżej 24 m.

3. Ściany przeciwpożarowe tymczasowych budynków drewnianych powinny być wyprowadzone ponad pokrycie dachu oraz powinny wystawać poza lico ścian zewnętrznych co najmniej 0,30 m.

4. Jeżeli skrzydła tymczasowego budynku drewnianego łączą się pod kątem, ściana przeciwpożarowa, znajdująca się w miejscu połączenia, powinna wystawać poza to miejsce co najmniej 3 m. Przy ścianie przeciwpożarowej odsuniętej od miejsca połączenia skrzydeł tymczasowego budynku drewnianego odległość jej od tego miejsca nie powinna być mniejsza niż 3 m.

5. W drewnianych budynkach tymczasowych dwukondygnacyjnych schody wewnętrzne powinny być otoczone ścianami, pokryte stropem i wydzielone drzwiami — o odporności ogniowej co najmniej klasy D.

6. Dostęp do przestrzeni strychowej drewnianego budynku tymczasowego powinien być umożliwiony za pomocą wewnętrznego wjazdu o wymiarach $0,75 \times 0,75$ m w świetle lub przez drabinę i drzwi zewnętrzne w szczytowej ścianie tymczasowego budynku drewnianego.

7. Na strychu drewnianego budynku tymczasowego nie mogą być zakładane jakiegokolwiek przewody elektryczne lub gazowe.

8. Zabrania się urządzania w drewnianych budynkach tymczasowych, przeznaczonych na pobyt ludzi, okiennic lub okratowań, nie dających się otworzyć od wnętrza.

Część IV.

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE.

§ 146. Przepisy rozporządzenia nie dotyczą obiektów budowlanych, istniejących w chwili wejścia w życie rozporządzenia i nie odpowiadających jego przepisom, jeżeli obiekty te powstały zgodnie z obowiązującymi dotychczas przepisami i nie zagrażają bezpieczeństwu dla ludzi i mienia.

§ 147. 1. Przepisy rozporządzenia nie dotyczą inwestycji budowlanych, dla których przed dniem wejścia w życie rozporządzenia projekt wstępny, a w projektowaniu jednostadionym projekt techniczny został zatwierdzony zgodnie z obowiązującymi dotychczas przepisami, a budowa obiektów budowlanych zostanie rozpoczęta przed dniem 31 grudnia 1962 r.

2. Przepisy rozporządzenia nie dotyczą rozwiązań projektów typowych, zatwierdzonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, oraz obiektów budowlanych, realizowanych na podstawie takich projektów w okresie ich ważności.

§ 148. Warunki szczegółowe, jakim powinny odpowiadać ze względu na bezpieczeństwo przeciwpożarowe samochodowe zajezdnie i warsztaty naprawcze, stacje benzynowe oraz

garaże mieszczące więcej niż 6 pojazdów — ustalać będą każdorazowo, do czasu wydania przepisów szczególnych, organy państwowego nadzoru budowlanego w porozumieniu z organami ochrony przeciwpożarowej.

§ 149. 1. Tracą moc:

- 1) rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z dnia 3 marca 1922 r. w sprawie wysokości budowli na terenie b. zaboru rosyjskiego (Dz. U. Nr 17, poz. 141),
- 2) rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z dnia 3 marca 1922 r. w sprawie wznoszenia i naprawy budowli drewnianych w dzielnicach miast przeznaczonych pod budowę murowane na terenie b. zaboru rosyjskiego (Dz. U. Nr 22, poz. 191),
- 3) rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 kwietnia 1922 r. w przedmiocie wymiarów i liczby pomieszczeń w budynkach publicznych szkół powszechnych i domów mieszkalnych dla nauczycieli (Dz. U. z 1922 r. Nr 45, poz. 383, z 1925 r. Nr 36, poz. 245 oraz z 1931 r. Nr 64, poz. 524),
- 4) rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z dnia 21 kwietnia 1923 r. o ulgach budowlanych w miastach (Dz. U. Nr 49, poz. 346),
- 5) przepisy § 1, 8 i 63 rozporządzenia Ministra Komunikacji z dnia 13 maja 1937 r. w sprawie przepisów szczegółowych o budowie państwowych budynków kolejowych i budynków kolei prywatnych użyteczności publicznej (Dz. U. Nr 45, poz. 346),
- 6) rozporządzenie Ministrów Opieki Społecznej oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 21 sierpnia 1937 r. o warunkach higienicznych mieszkań służbowych pracowników rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 73, poz. 533),
- 7) rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 16 marca 1938 r. o sposobie odgradzania posiadłości i działek (Dz. U. Nr 21, poz. 182 i Nr 46, poz. 373),
- 8) rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 17 lutego 1950 r. w sprawie tymczasowych ulgowych przepisów budowlanych (Dz. U. Nr 53, poz. 487),
- 9) przepisy § 3 i 4 rozporządzenia Ministrów Budownictwa oraz Gospodarki Komunalnej z dnia 9 października 1956 r. w sprawie urządzeń instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych (Dz. U. Nr 48, poz. 216).

2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie art. 6, 7 i 9 ustawy z dnia 31 stycznia 1961 r. — Prawo budowlane (Dz. U. Nr 7, poz. 46) zachowują moc szczegółowe warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać poszczególne pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi oraz urządzenia budowlane związane z budynkami — określone w normach państwowych i normatywach technicznych projektowania, ustanowionych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia — jeżeli przepisy te stawiają dalej idące (ostrzejsze) wymagania w stosunku do przepisów określonych w § 1 — 145 rozporządzenia.

§ 150. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 13 sierpnia 1961 r.

Przewodniczący Komitetu Budownictwa, Urbanistyki i Architektury: S. Pietrusiewicz

Załączniki do rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Budownictwa, Urbanistyki i Architektury z dnia 21 lipca 1961 r. (poz. 196).

Załącznik nr 1.

ODPORNOŚĆ OGNIOWA ELEMENTÓW BUDOWLANYCH

Lp.	Charakterystyka elementu (materiał i sposób wykonania)	Klasa odporności ogniowej									
		A/godz.			B/godz.		C/godz.		D/godz.		E/ godz.
		8	6	4	3	2	1,5	1	0,75	0,50	0,25
	I. Otuliny ochronne dla stali (zbrojenia)	minimalna grubość otuliny w metrach liczona na zewnątrz od powierzchni metalu chronionego (łącznie z ewentualnym tynkiem):									
1	Okładziny z cegły pełnej, sitówki i kratówki — wypalanych z gliny albo z pełnych wyrobów ceramicznych, z powiązaniem spoin i z pozostawieniem pustki wewnątrz profilu			0,12		0,08		0,05			
2	Jak wyżej pod lp. 1, lecz z całkowitym wypełnieniem profilu materiałem niepalnym		0,12	0,08		0,05					
3	Okładziny z wyrobów azbestowych z umocowaniem drutem chromoniklowym z pustką wewnątrz profilu		0,09	0,06		0,04		0,025			
4	Okładziny z wyrobów gipsowych z uzbrojeniem spoin poziomych drutem grubości 0,003 m z pustką wewnątrz profilu			0,08		0,05		0,045			
5	Jak wyżej pod lp. 4, lecz z całkowitym wypełnieniem pustek materiałem niepalnym		0,08	0,05							
6	Warstwa betonu o kruszywie z kamieni twardych (np. krystalicznych) przy całkowitym wypełnieniu profilu materiałem niepalnym		0,10	0,06		0,04		0,025			
7	Warstwa betonu o kruszywie z kamieni miękkich (np. osadowych, wapiennych) z całkowitym wypełnieniem profilu betonem		0,08	0,04		0,03		0,02			
8	Warstwa tynku cementowego, cementowo-wapiennego lub wapiennego na siatce z pozostawieniem pustki wewnątrz profilu							0,025		0,020	
9	Jak wyżej pod lp. 8, lecz z całkowitym wypełnieniem profilu materiałem niepalnym					0,035		0,020			
10	Warstwa betonu gipsowego z 7 części gipsu i 1 części trocin, z całkowitym wypełnieniem profilu materiałem niepalnym		0,08	0,05		0,04		0,025			
11	Warstwa azbestu z lepiszczem niepalnym, natryskanego przy całkowitym wypełnieniu profilu materiałem niepalnym			0,05		0,025		0,013		0,006	
12	Tynk gipsowy na płytach gipsowych, przymocowanych drutem, przy pozostawieniu pustki wewnątrz profilu							0,032		0,020	

Lp.	Charakterystyka elementu (materiał i sposób wykonania)	Klasa odporności ogniowej:									
		A/godz.			B/godz.		C/godz.		D/godz.		E/ godz.
		8	6	4	3	2	1,5	1	0,75	0,50	0,25
	II. Otulina ochronne dla konstrukcji drewnianych	minimalna grubość otuliny w metrach, liczona na zewnątrz od powierzchni drewna chronionego:									
1	Tynk wapienny na trzcinie lub siatce							0,025		0,020	
2	Obicie płytami azbesto-cementowymi							0,08		0,04	
3	Obicie płytami gipsowymi							0,02			
4	Obicie papą z powłoką azbestową									0,003	
	III. Ściany i przepierzenia	minimalna grubość ścian w metrach, liczona z otuliną w przypadkach wskazanych wyraźnie w opisie ściany:									
1	Ściany z cegły pełnej, sitówki i kratówki — wypalanych z gliny, albo z pełnej lub drażonej cegły wapienno-piaskowej i cementowej lub z cegły żużlobetonowej i gruzobetonowej — murowane na pełne spoiny, bez pustek powietrznych wewnątrz ściany	0,38	0,25		0,12			0,065			
2	Ściany wykonane z materiałów jak pod lp. 1, jako mury szczelinowe, ze szczelinami wypełnionymi materiałem niepalnym		0,38	0,29							
3	Ściany z betonu albo z żelbetu z właściwą dla danej klasy odporności ogniowej otuliną zbrojenia		0,25	0,20		0,10		0,08			
4	Ściany z cegły dziurawki, wypalanej z gliny albo z bloków gazobetonowych lub gipsowych, murowane na pełne spoiny		0,38			0,29		0,12			
5	Ściany, bez pustek powietrznych wewnątrz ściany, z kamieni naturalnych, z wyjątkiem wapieni lekkich		0,40								
6	Ściany z pustaków betonowych, otynkowane obustronnie tynkami o grubości co najmniej 0,015 m					0,29		0,25			
7	Ściany z bloków szkła piankowego: a) otynkowane obustronnie b) nie otynkowane					0,16		0,12			
8	Ściany z gliny lub z mieszaniny wapienno-piaskowej							0,25		0,12	
9	Ściany i przepierzenia z drewna w zależności od klasy odporności ogniowej zastosowanej otuliny ochronnej							X		X	
	IV. Słupy i filary	minimalny wymiar przekroju w metrach, licząc łącznie z ewentualną otuliną ochronną:									
1	Słupy i filary z cegły pełnej, sitówki i kratówki — wypalanych z gliny albo z betonu	0,65	0,60	0,40		0,20					
2	Słupy i filary z żelbetu z właściwą dla danej klasy odporności ogniowej otuliną ochronną zbrojenia		0,50	0,40		0,20		0,15			
3	Słupy i filary ze stali profilowej, z całkowitym wypełnieniem profilu materiałem niepalnym oraz właściwą dla danej klasy odporności ogniowej otuliną ochronną stali		0,40	0,30		0,25		0,20			

U w a g a: „X” oznacza zaliczenie elementów budowlanych do określonej klasy odporności ogniowej.

Lp.	Charakterystyka elementu (materiał i sposób wykonania)	Klasa odporności ogniowej									
		A/godz.			B/godz.		C/godz.		D/godz.		E/ godz.
		8	6	4	3	2	1,5	1	0,75	0,50	0,25
4	Stupy i filary jak wyżej pod lp. 3, lecz z pustką wewnątrz profilu (słupa, kolumny) w zależności od klasy odporności ogniowej zastosowanej otuliny ochronnej stali		X	X		X		X			
5	Stupy drewniane w zależności od klasy odporności ogniowej zastosowanej otuliny ochronnej							X		X	
6	Stupy stalowe, bez otuliny ochronnej stali, o przekroju metalu powyżej 40,0 cm²									X	
	V. Stropy i sklepienia	minimalna grubość stropu w metrach, liczona z otuliną w przypadkach wskazanych wyraźnie w opisie stropu:									
1	Sklepienia z cegły pełnej, sitówki i kratówki — wypalanych z gliny albo z pełnej lub drażonej cegły wapienno-piaskowej i cementowej, lub z cegły żużłobetonowej i gruzobetonowej	0,38	0,25			0,12					
2	Strop żelbetowy żebrowy z osłoną zbrojenia w żebdach wzmocnioną strzemionami Ø 0,006 m co 0,25 m lub drutem stalowym Ø 0,0015 m co 0,05 m, z otuliną ochronną zbrojenia: a) klasy A w żebdach i klasy B w płytach b) klasy B w żebdach i klasy C w płytach		0,25	0,15		0,10		0,08			
3	Strop żebrowy, ze stalowymi belkami całkowicie obetonowanymi, z osłoną metalu w żebdach wzmocnioną strzemionami Ø 0,006 m co 0,25 m lub drutem stalowym Ø 0,0015 m co 0,05 m oraz z płytami żelbetowymi, z otuliną ochronną zbrojenia: a) klasy A w żebdach i klasy B w płytach b) klasy B w żebdach i klasy C w płytach		0,25	0,15		0,10					
4	Strop Kleina z otuliną ochronną stali klasy C					0,12		0,065			
5	Strop płaski z cienkościennych pustaków ceramicznych, betonowych, żużłobetonowych lub gruzobetonowych w zależności od klasy odporności ogniowej zastosowanej otuliny ochronnej zbrojenia (stali)					X		X			
6	Strop żelbetowy płaski na dźwigarach stalowych z otuliną ochronną stali klasy C							0,08			
7	Strop żebrowy i płaski na dźwigarach stalowych, z wypełnieniem niepalnym i z nie osłoniętymi stropami belek stalowych (bez otuliny ochronnej stali)									X	
8	Strop drewniany belkowy ze ślepym pułapem i z warstwą izolacyjną niepalną, w zależności od klasy odporności ogniowej zastosowanej otuliny ochronnej drewna							X		X	

U w a g a: „X” oznacza zaliczenie elementów budowlanych do określonej klasy odporności ogniowej.

Lp.	Charakterystyka elementu (materiał i sposób wykonania)	Klasa odporności ogniowej									
		A/godz.			B/godz.		C/godz.		D/godz.		E/ godz.
		8	6	4	3	2	1,5	1	0,75	0,50	0,25
	VI. Schody	niezależnie od wymiarów konstrukcji									
1	Schody na dźwigarach stalowych z cegły pełnej, sitówki i kratówki — wypalanych z gliny albo z cegły wapienno-piaskowej, cementowej lub betonowej, albo żelbetowe na belkach żelbetowych lub wspornikowe z otuliną ochronną stali (zbrojenia) klasy D					X					
2	Schody z kamieni naturalnych: a) na dźwigarach z otuliną ochronną stali (zbrojenia) klasy C b) wspornikowe							X		X	
3	Schody stalowe, nie osłonięte otuliną ochronną										X
4	Schody drewniane w zależności od klasy odporności ogniowej zastosowanej otuliny ochronnej drewna spodu biegów							X		X	
	VII. Więzary dachowe	niezależnie od wymiarów konstrukcji									
1	Więżary żelbetowe w zależności od klasy odporności ogniowej zastosowanej otuliny ochronnej zbrojenia		X	X		X		X		X	
2	Więżary stalowe w zależności od klasy odporności ogniowej zastosowanej otuliny ochronnej stali		X	X		X		X		X	
3	Więżary stalowe nie osłonięte otuliną ochronną										X
4	Więżary drewniane: a) z otuliną ochronną drewna klasy C b) z otuliną ochronną drewna klasy D									X	X
	VIII. Dachy i stropodachy	niezależnie od wymiarów konstrukcji									
1	Dachy i stropodachy, wykonane na miejscu lub z elementów prefabrykowanych o konstrukcji żelbetowej, staloceramicznej lub z kamieni lekkich, przy ogólnej grubości materiału w przekroju nie mniejszej niż 0,05 m po odjęciu pustek, z otuliną ochronną zbrojenia (stali): a) w żebrach klasy A i w płytach klasy B b) w żebrach klasy B i w płytach klasy C c) w żebrach klasy C i w płytach klasy D			X		X		X			
2	Dachy i stropodachy wykonane z prefabrykowanych żelbetowych płyt żebrowych (panwiowych) o grubości płyty nie mniejszej niż 0,03 m, z otuliną ochronną zbrojenia w żebrach klasy C							X			
3	Dachy kryte dachówką ceramiczną lub betonową na łątach żelbetowych, z otuliną ochronną zbrojenia w łątach klasy D									X	

U w a g a: „X” oznacza zaliczenie elementów budowlanych do określonej klasy odporności ogniowej.

Lp.	Charakterystyka elementu (materiał i sposób wykonania)	Klasa odporności ogniowej									
		A/godz.			B/godz.		C/godz.		D/godz.		E/godz.
		8	6	4	3	2	1,5	1	0,75	0,50	0,25
	IX. Drzwi i okiennice (klapy)	minimalna grubość drzwi i okiennic w metrach:									
1	Z blachy stalowej z pionową konstrukcją usztywnioną, z wypełnieniem ziemią okrzemkową z gipsem: a) podwójne lub pojedyncze, lecz z osłoną wodną b) pojedyncze bez osłony wodnej					0,05		0,05			
2	Żelbetowe o kruszywie klinkierowym: a) podwójne lub pojedyncze, lecz z osłoną wodną b) pojedyncze bez osłony wodnej					0,05		0,05			
3	Stalowe: a) z osłoną wodną b) bez osłony wodnej, z pustką wypełnioną watą żużlową lub szklaną c) bez osłony wodnej, z pustką powietrzną					X		0,08		0,05	
4	Z drewna twardego, z deskami połączonymi na wpust, z otuliną ochronną drewna klasy D									0,05	
5	Drewniane, z dwóch warstw desek sosnowych zbitych na skos i połączonych na wpust, z otuliną ochronną drewna: a) z płyt azbestowych o grubości 0,008 m i arkuszy blachy stalowej grubości 0,0007 m, połączonych na rąbek (zamek) podwójny b) z tektury azbestowej o grubości 0,003 m i arkuszy blachy stalowej grubości 0,0007 m, połączonych na rąbek (zamek) pojedynczy c) z filcu uglinonego i arkuszy blachy stalowej grubości 0,0007 m, połączonych na rąbek (zamek) podwójny							0,05		0,05	0,05
	X. Okna i świetliki	minimalna grubość szkła w metrach:									
1	Z szybami ze szkła zbrojonego o powierzchni do 1 m ² , osadzonymi na zaprawie bezpośrednio w murze na głębokości 0,05 m lub w ramach żelbetowych z przytwierdzeniem do ram za pomocą śrub zaciskowych: a) przy szybach podwójnych ustawionych w odległości 0,06 m jedna od drugiej b) przy szybach podwójnych					0,006		0,006		0,004	
2	Z cegieł szklanych lub luksferów przy powierzchni oszkleńcia najwyższej 1 m ² między filarami lub ramami żelbetowymi							0,012			

U w a g a: „X” oznacza zaliczenie elementów budowlanych do określonej klasy odporności ogniowej.

Załącznik nr 2.

WYTYCZNE W SPRAWIE OBLICZANIA OBCIĄŻENIA OGNIOWEGO

- 1) Obciążenie ogniowe pochodzące od palnych materiałów stałych oblicza się ze wzoru:

$$q = K \cdot c \cdot n \text{ Mcal/m}^2$$

pochodzące zaś od płynów łatwo zapalnych:

$$q = 0,67 \cdot c \cdot n \text{ Mcal/m}^2,$$

w którym:

K = współczynnik redukcyjny, zależny od postaci i warunków występowania materiału palnego,
c = wartość cieplna materiału palnego w Mcal/kg według danych wymienionych w pkt 5 niniejszego załącznika, a dla materiałów tam n'e wymienionych — według literatury technicznej,
n = ilość materiału palnego w kg przypadająca na 1 m² powierzchni podłogi obliczanego pomieszczenia.

2) Orientacyjne wartości współczynnika „K” są następujące:

- dla materiałów w postaci umożliwiającej łatwy dostęp powietrza i ognia $K = 1,0$,
- dla materiałów palnych w rulonach, belach, stosach lub sągach przy ciężarze materiału palnego przypadającego na 1 m^2 powierzchni

powyżej	2000 kg/m^2	...	$K = 0,10$
przy	1000 "	...	$K = 0,15$
przy	700 "	...	$K = 0,20$
przy	500 "	...	$K = 0,25$
przy	300 "	...	$K = 0,40$
poniżej	100 "	...	$K = 1,00$

- dla materiałów palnych w opakowaniu metalowym, z wyjątkiem płynów łatwo zapalnych $K = 0,5$,
- dla elementów budowlanych klasy C, D i E oraz in-

nych elementów z materiałów trudno zapalnych $K = 0,5$,

- dla podłóg drewnianych:
 - na podłożu niepalnym $K = 0,15$
 - jak wyżej, zaoliwionych $K = 0,30$
 - na podłożu palnym $K = 0,50$
 - jak wyżej, zaoliwionych $K = 0,75$

3) Obciążenie ogniowe pochodzące od elementów budowlanych należy uwzględnić jedynie przy budynkach o żasadniczej konstrukcji niepalnej.

4) W razie niejednorodnego obciążenia ogniowego budynku, dla określenia odporności ogniowej stropów, miarodajne jest obciążenie ogniowe pomieszczenia dolnego, a dla określenia odporności ścian nośnych pomieszczeń wydzielonych — najbardziej niekorzystne obciążenie pomieszczeń przylegających do tych ścian, a znajdujących się na tej samej kondygnacji.

5) Wartość cieplna niektórych materiałów w kcal/kg :

Rodzaj materiału	Wartość cieplna w kcal/kg
Ciepło spalania niektórych substancji w kcal/kg	
Aceton	7520
Acetylen	12000
Acetyloaminobenzen	7520
Aldehyd octowy	6340
„ mrówkowy	4460
Alkohole:	
aldol	6240
alilowy	9030
amylowy	7630
butylowy	8620
cetylowy	10350
denaturowany	6500
etylowy	7180
metylowy	5350
propylowy	8080
propynowy	11800
Amylen	11500
Anilina	8760
Antracen	9580
Asfalt	9700
Bagassa	2230
(wytloki trzciny cukrowej o zawartości wilgoci 53%)	
Bawełna	4000
(zgremlowana i wysuszona na powietrzu)	
Benzoina	5060
Benzol-benzen	10600
Benzyna	11150
Bitum	8460
Bromek etylu	3180
Butylen	11650
Celuloza	4180
Chleb	2500
Chloroform	725
Cukier	3900
Czekolada gorzka	6130
„ słodka	5070
Dwusiarczek węgla	5530
Dekan	11600
Dekstryna	4350
Drewno przy zawartości wilgoci do 12%	4460

Rodzaj materiału	Wartość cieplna w kcal/kg
Drewno suche	3000 ÷ 4500
Dynamit	1300
Etan	2400
Eter dwuetylowy	9200
Eter dwumetylowy	7580
Futra	4740
Gliceryna	4300
Glukoza	3740
Grafit	7900
Guma średnio	9480
Heksan	11350
Indygo	6960
Inulina	4180
Jęczmień	3570
Jedwab naturalny	5130
Jodek etylu	2340
Kakao	4960
Kamfen	10600
Kamfora	9000
Kazeina	5850
Koleina	4800
Koks	6960
Kora (aninowa)	5400
Krochmal	4180
Kwasy:	
benzoesowy	6520
cytrynowy	2500
karbolowy	7800
mrówkowy	1390
mlekowy	3500
octowy	3550
oleinowy	9400
palmitowy	5450
stearynowy	9500
szczawiowy	670
Ksylol (ksylen)	10250
Len	3630
Lój	9520
Mąka żytnia	3570
„ pszenna	3570
„ owsiana	4000
Makaron	3570
Margaryna	7460
Marmelada	3340
Masło	7460

Rodzaj materiału	Wartość cieplna w kcal/kg
Melasa	2900
Metan	13700
Mięso wołowe	6300
Miód	3290
Mączka sojowa	4070
Magnezja	6070
Naftalen	9600
Nitrobenzen	6080
Octany:	
amylu	8000
celulozy	4520
etylu	6080
Oleje:	
roślinne	9520
orzechowe	9520
zwierzęce	9520
gazowe	10850
napędowe	10550
do łożysk mineralne	9520
rycynowy	8900
parafinowy	10000 ÷ 11250
olbrótowe	10000
Oktan	11500
Oliwa oliwkowa	9300
Oreby pszenne	2780
Orzechy:	
kokosowe	6680
migdałowe	6460
włoskie	7080
Orzeszki ziemne	5560
Pak	8350
Papier	3900
Parafina	10350
Pentan	11600
Płótno lutowe	3630
Produkty naftowe (średnio)	10600
Pszenica (ziarno)	3630
Proch i bawełna strzelnicza	1100
Ropa naftowa (średnio)	10600
Ryż	3500
Rodzynki	3460
Sadło	9520

Rodzaj materiału	Wartość cieplna w kcal/kg
Sardynki w oliwie	3180
Ser	4570
Skóry miękkie	4740
Skóry twarde	4470
Śliwki suszone	3680
Siarka	2500
Ślonina	6300
Smola	8350
Smola bitumiczna	8920
Słoma	3450
Stearyna	9400
Syrop cukrowy	2790
Toluen-toluol	10200
Torf	3500 ÷ 3800
Wytłoki trzciny cukrowej przy zawartości wilgoci 53%	2230
Węgiel jako składnik chemiczny C	8140
Węgiel drzewny	7200
" antracytowy	7400
" gazowo-płomienisty	7800
" brunatny	4500 ÷ 5000
Wetna surowa	5460
" oczyszczona	4970
Włosy, włosie	5300
Wołowina (mięso)	2230
Wosk ziemny	11000
Woski	9440
Wodór	34000
Zboże (ziarno)	3400 ÷ 4100
Zelatylna	3680

6. Orientacyjne wielkości obciążenia ogniowego niektórych pomieszczeń:

Przeznaczenie budynku lub pomieszczenia	Obciążenie ogniowe Mcal/m ²
Sale szpitalne	30
Budynki mieszkalne	70
Izby szkolne, audytorja	80

Załącznik Nr 6

Kategorie niebezpieczeństwa pożarowego pomieszczeń w obiektach budowlanych

Kategoria niebezpieczeństwa pożarowego pomieszczenia	Pomieszczenia w obiektach budowlanych budownictwa powszechnego		
	związane z produkcją artykułów spożywczych, z produkcją rolną i hodowlaną	związane z produkcją przemysłową	pozostałe
I. Obejmuje normalne procesy użytkowe, szczególnie ułatwiające możliwość powstania wybuchów chemicznych i pożarów, do których wywołania w danym pomieszczeniu, przy temperaturze otoczenia do 21°C, może wystarczyć	Magazyny płynów łatwopalnych I klasy (benzyna, benzol) oraz gazów palnych	Zakłady, w których przy produkcji stosuje się: 1) gazy palne o dolnej granicy eksplozji przy koncentracji gazu poniżej 10% objętości powietrza oraz w ilości powodującej w połączeniu z powietrzem mieszaninę wybuchową (np. acetylen, wodór),	

Kategoria niebezpieczeństwa pożarowego pomieszczeń	Pomieszczenia w obiektach budowlanych budownictwa powszechnego		
	związane z produkcją artykułów spożywczych, z produkcją rolną i hodowlaną	związane z produkcją przemysłową	pożostałe
uytworzenie bardzo małej ilości ciepła o wysokiej temperaturze, jak np. w po- staci iskry normalnie funkcjonującej instalacji oświetlenia elektrycznego		2) płyny, o temperaturze zapłonu do 21°C (np. eter, lunol, benzol, alkohol, dwusiarczek węgla), 3) substancje, których zapalenie lub wybuch może nastąpić wskutek działania wody lub tlenu z po- wietrza, a mianowicie: oddziały obróbki metalicznego sodu, potasu, wapnia; oddziały baretowe i ksantowe; oddziały produkcji podkładu taśm filmowych; oddziały wzbogacania wodoru, destylacji i odwad- niania paliwa płynnego, ekstrakcji za pomocą roz- puszczalników organicznych i rektyfikacji, stacje wodorowe i acetylenowe, ładowanie akumulatorów; składy płynów o temperaturze zapłonu poniżej 21°C, składy gazów palnych, celulozoidu, karbidu itp.	
II. Obejmuje normalne procesy użytkowe, stwarzające bardziej ograniczone wa- runki powstania wybuchów chemicz- nych i pożarów, do których wywołania może wystarczyć wprowadzenie bar- dzo małej ilości ciepła o temperaturze 21°C	Magazyn płynów łatwo- palnych klasy II i III (ropa, mazut, smoła), go- rzelnie, młyny zbożowe	Zakłady, w których: 1) powstają zawiesiny włókna palnego lub pył w takich ilościach, że w połączeniu z powietrzem mogą wytwarzać mieszaninę wybuchową, 2) stosuje się palne gazy o dolnej granicy eks- plozji przy koncentracji gazu powyżej 10% obje- tości powietrza oraz w ilości powodującej w po- łączeniu z powietrzem mieszaninę wybuchową, 3) stosuje się płyn o temperaturze zapłonu od 21°C do 100°C, a mianowicie: warzelnie smół, asfaltu i teru, nasycalnie progów, wyparzalnie i przemysłownie zbiorników po olejach lub smolach, młyny węglowe i maki drzewnej; fabryki pudru cukrowego, farb tekstylnych, wytwór- nie wyrobów filcowych, składy płynów o tempera- turze zapłonu 21—100°C oraz materiałów wytwa- rzających przy składowaniu pyły palne itp.	Teatry, szpitale, żłobki, przedszkola, domy star- ców i kina od 500 miejsc wzwyż
III. Obejmuje normalne procesy użytkowe, przy których pożar może być wywo- lany w razie uytworzenia większej ilości ciepła o wysokiej temperaturze, jak np. ciepła spalania palącej się za- palki lub pewnej ilości materiałów łatwopalnych	Wiatraki, płatkarnie, su- szarnie zboża, chmielu, kukurydzy, tytoniu i na- sion, stodoły, spichrze, magazyny, składy oleju, tartaki, stolarnie, stelma- chownie, składy drewna, smoły, węgla i torfu; transformatornie; budyn- ki inwentarskie; garaże o powierzchni przekra- czającej 100 m ²	Zakłady, w których wytwarza się lub przerabia stałe i płynne materiały o temperaturze zapłonu powyżej 100°C, w których mogą powstać małe wybuchy lo- kalne, a mianowicie: tartaki, stolarnie i warsztaty mechaniczne obróbki drewna, roszarnie, fabryki trykotaży i tekstylne, fa- bryki papiernicze; garbarnie, cukrownie, piekarnie, fabryki margaryny, oczyszczalnie ziaren, silosy; oddziały regeneracji olejów i smarów, transforma- tornie olejowe; składy płynów palnych o tempe- raturze zapłonu powyżej 100°C; garaże o powierzchni przekraczającej 200 m ²	Budynki mieszkalne, ad- ministracyjne, kliniki po- łożnicze, sanatoria, szko- ły, hotele i internaty, kuchnie społeczne, skład- nice handlowe materia- łów palnych, budynki o- brotu towarowego, w których urządzenia są wykonane z materiałów palnych i sprzedawane są materiały palne, kina poniżej 500 miejsc, gara- że o powierzchni prze- kraczącej 100 m ² , tran- sformatornie, budynki służące celom kultu religijnego

Kategoria niebezpieczeństwa pożarowego pomieszczeń	Pomieszczenia w obiektach budowlanych budownictwa powszechnego		
	związane z produkcją artykułów spożywczych, z produkcją rolną i hodowlaną	związane z produkcją przemysłową	pozostałe
IV. Obejmuje normalne procesy użytkowe, przy których pożar może być wywołany bądź w razie wytworzenia dużej ilości ciepła, np. w postaci spalania pewnej ilości materiałów łatwopalnych, bądź też w razie obecności podobnych materiałów nie związanych bezpośrednio z potrzebami użytkownika (np. palne konstrukcje budowlane)	Kuźnie, warsztaty mechaniczne (bez spawalni), wozownie, magazyny oraz składy narzędzi i maszyn rolniczych, parowniki, kotłownie, piekarnie, garaże o powierzchni do 100 m ² oddzielone od innych pomieszczeń ścianami i stropami przeciwpożarowymi	Zakłady, w których wytwarza się, przerabia lub przechowuje palne materiały w stanie gorącym, żącym lub roztopionym, a mianowicie: gisernie, odlewnie metali, walcownie, huty, cegielnie; pomieszczenia pieców stacji gazogeneratorowych; kotłownie wysokiego ciśnienia; suszarnie, parowozownie, oddziały badania silników; pomieszczenia silników spalinowych, składy materiałów trudnopalnych, jak: wapna palonego, sprężonych gazów niepalnych itp.; garaże o powierzchni do 100 m ² , oddzielone od innych pomieszczeń ścianami i stropami przeciwpożarowymi	Budynki socjalne, komunalne, budynki obrotu towarowego, w których urządzenia są wykonane z materiałów niepalnych i sprzedawane są materiały palne lub odwrotnie; garaże o powierzchni do 100 m ² , wydzielone od innych pomieszczeń ścianami i stropami przeciwpożarowymi, stacje obsługi samochodów, zajezdnie tramwajowe i trolejbusowe
V. Obejmuje normalne procesy użytkowe, przy których pożar może powstać tylko w razie wprowadzania dużej ilości ciepła, np. w postaci spalania pewnej ilości materiałów łatwo i trudno palnych oraz w razie obecności podobnych materiałów nie związanych bezpośrednio z potrzebami użytkownika	Mleczarnie, przetwórnice i magazyny owoców, warzyw, okopowych, silosy paszowe, rzeźnie, magazyny nawozów sztucznych, które nie odpowiadają innym kategoriom niebezpieczeństwa pożarowego.	Zakłady, w których wytwarza się, przerabia lub przechowuje materiały niepalne, a mianowicie warsztaty mechaniczne obróbki metali niepalnych; oddziały wydobywania rud azbestu, soli itp., oddziały mokre przemysłu tekstylnego, papierniczego i garbarskiego; oddziały wilgotnej przeróbki mięsa, ryb, mleka, warzyw i owoców; składy materiałów niepalnych, jak: żelaza, soli, cementu itp.; stacje kompresorów powietrznych i pompowanie wody	Budynki obrotu towarowego, w których urządzenia są wykonane z materiałów niepalnych i sprzedawane są materiały niepalne bądź trudno palne

Załącznik nr 4.

PRZECIWPÓŻAROWE WYMAGANIA DLA INSTALACJI OGRZEWczych I WENTYLACJI

Kategoria niebezpieczeństwa pożarowego pomieszczeń	Instalacja ogrzewcza	Dopuszczalna temperatura na grzejnikach i przewodach centralnego ogrzewania w °C	U w a g i	Instalacja wentylacyjna	U w a g i
I i II	centralna wodno-powietrzna, centralna parowo-powietrzna	80	Najbardziej bezpieczne pod względem pożarowym	mechaniczna, z miejscowym nawiewem lub wywiewem, z urządzeniami mechanicznymi na zewnątrz pomieszczenia	
	centralna wodna	95		mechaniczna, z centralnym nawiewem, z urządzeniami mechanicznymi ustawionymi na zewnątrz pomieszczenia	Tylko przy zastosowaniu w przewodach urządzeń zapobiegających rozprzestrzenianiu się pożarów
	centralna parowa niskoprężna (do 0,5 atm)	110	Z wyjątkiem pomieszczeń z dwusiarczkiem węgla, fosforem, materiałami wybuchowymi	grawitacyjna, aeracyjna, mechaniczna (eżektory, ekshaustry) wywiewna miejscowa lub ogólna z urządzeniami mechanicznymi na zewnątrz pomieszczenia	Recyrkulacja powietrza niedopuszczalna — tylko dla I pomieszczenia. Grawitacyjna i aeracyjna, jeżeli zapewni odpowiednią wymianę powietrza

Kategoria niebezpieczeństwa pożarowego pomieszczeń	Instalacja ogrzewcza	Dopuszczalna temperatura na grzejnikach i przewodach centralnego ogrzewania w °C	Uwagi	Instalacja wentylacyjna	Uwagi
III	instalacje wymienione dla I i II kategorii; centralna parowa o ciśnieniu powyżej 0,5 atm; centralna wodna o temperaturze powyżej 115°C; elektryczna z regulacją temperatury grzejnika	150	Z wyjątkiem pomieszczeń, w których wydzielają się palne pyły lub kurze, a w których należy stosować ogrzewanie do 110°C.	mechaniczna, nawiewna lub wyciwna (czekotory, ekshauistory) miejscowa, grawitacyjna, aeracyjna,	
				mechaniczna obiegowa (recyrkulacyjna) lub ogólna	Jeżeli w pomieszczeniu nie występują palne pyły i kurze.
IV i V	instalacje wymienione dla kategorii III	450		dowolna	Decydują względy bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ekonomiczne
	piecowa z piecami pojemnościowymi lub bezpojemnościowymi, gazowa, elektryczna	450	Jeżeli powierzchnia podłogi pomieszczeń ogrzewanych nie jest większa niż 500 m ² . Małe zakłady parterowe w ośrodkach wiejskich i leśnych, których powierzchnia podłóg ogrzewanych pomieszczeń nie jest większa niż 1000 m ² .		

Załącznik nr 5.

MAKSYMALNE POWIERZCHNIE STREF POŻAROWYCH

1. Obiekty budowlane związane z produkcją przemysłową.

Kategoria niebezpieczeństwa pożarowego pomieszczeń	Klasa odporności ogniowej budynku	Największa ilość kondygnacji	Powierzchnia strefy pożarowej w m ²	Przykłady zastosowania konstrukcji odpowiadającej klasie odporności ogniowej
I	A	1	5.000	A. Konstrukcja stalowa z ochroną betonową stali grubości 6 cm. Ściany z cegły o grubości 1 cegły. Żelbetowy strop z pustaków o równorzędnej odporności ogniowej
	B	1	3.000	
II	A	6	5.000	B. Jak dla klasy A — tylko z ochroną betonową stali grubości 5 cm. Żelbetowy strop o grubości 13 cm albo strop z pustaków o równorzędnej odporności ogniowej
	B	1	4.000	
	C	3	2.500	
III	A	nie ogranicza się		C. Jak dla klasy B — tylko z ochroną betonową stali grubości 2,5 cm albo zaprawą cementową na siatce metalowej. Strop betonowy grubości 9 cm albo strop z pustaków o równorzędnej odporności ogniowej
	B	1	7.000	
		6	4.000	
	C	1	3.000	
		3	2.000	
	D	1	2.000	
	E	1	1.200	

Kategoria niebezpieczeństwa pożarowego pomieszczeń	Klasa odporności ogniowej budynku	Największa ilość kondygnacji	Powierzchnia strefy pożarowej w m ²	Przykłady zastosowania konstrukcji odpowiadającej klasie odporności ogniowej
IV	A	nie ogranicza się		D. Ściany zewnętrzne, nośne z cegły, konstrukcje nośne stropu i dachu drewniane z ochroną przy pomocy tynku na siatce. Pokrycie dachu trudnopalne.
	B			
	C	1	3.000	
	D	1	2.500	
	E	1	1.500	
V	A	nie ogranicza się		E. Ściany zewnętrzne, konstrukcje nośne i dachowe wykonane z materiałów niepalnych, trudnopalnych lub drewna uodpornionego środkami ognioochronnymi. Pokrycie dachu trudnopalne.
	B			
	C	1	4.500	
	D	3	3.000	
	D	1	3.000	
		2	2.000	
	E	1	2.000	
		2	1.250	

2. Obiekty budowlane związane z produkcją artykułów spożywczych, z produkcją rolną i hodowlaną.

Kategoria niebezpieczeństwa pożarowego pomieszczeń	Klasa odporności ogniowej budynku	Największa ilość kondygnacji	Powierzchnia strefy pożarowej w m²
I	A	1	5.000
	B	1	3.000
II	A	6	5.000
	B	1	4.000
		3	2.500
III	A	nie ogranicza się	
	B	1	7.000
		6	4.000
	C	1	3.000
		3	2.000
	D	1	2.000
E	1	1.200	
IV	A	nie ogranicza się	
	B		
	C	1	3.000
		3	2.000
	D	1	2.500
	E	1	1.500
V	A	nie ogranicza się	
	B		
	C	1	4.500
		3	3.000
	D	1	3.000
		2	2.000
	E	1	2.000
		2	1.250

3. Obiekty budowlane nie wymienione w ust. 1 i 2.

Kategoria niebezpieczeństwa pożarowego pomieszczeń	Klasa odporności ogniowej budynku	Powierzchnia strefy pożarowej w m²		Największa ilość kondygnacji	
		dla budynku jednokondygnacyjnego	dla budynku wielokondygnacyjnego		
I	A	nie przewiduje się			*) Domy dziecka, starców i kina od 500 miejsc wzwyż
	B				
II	A	nie ogranicza się	2.000	6	
	B	5.000	900	6	
		5.000	1.000	2*)	
	C	4.000	2.000	4	
III	A	nie ogranicza się			
	B				
	C	7.000	4.000	3	
			2.000	5	
	D	2.000	900	2	
	E	1.200	500	2	
IV	A	nie ogranicza się			
	B				
	C	3.000	2.000	2	
	D	2.500	900	2	
	E	1.500	750	2	
V	A	nie ogranicza się			
	B				
	C	4.500	3.000	4	
	D	3.000	2.000	2	
	E	2.000	1.250	2	

ROZPORZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO KOMITETU BUDOWNICTWA, URBANISTYKI I ARCHITEKTURY

z dnia 27 lipca 1961 r.

w sprawie państwowego nadzoru budowlanego nad budową, rozbiórką i utrzymaniem obiektów budowlanych budownictwa powszechnego.

Na podstawie art. 36 ust. 3, art. 49 ust. 1 i 3, art. 63 ust. 1, art. 64 ust. 2, art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1961 r. — Prawo budowlane (Dz. U. Nr 7, poz. 46) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Rozporządzenie określa:

1) podstawowe obowiązki inwestorów, wykonawców, kierowników budowy, kierowników robót, inspektorów nad-

zoru inwestorskiego, właścicieli i zarządców, związane z budową, rozbiórką i utrzymaniem obiektów budowlanych budownictwa powszechnego,

2) zasady i tryb wykonywania państwowego nadzoru budowlanego nad budową, rozbiórką i utrzymaniem obiektów budowlanych przez organy państwowego nadzoru budowlanego, właściwe do spraw budownictwa powszechnego.

2. Przepisy rozporządzenia stosuje się do określonych w art. 1 ust. 3 ustawy z dnia 31 stycznia 1961 r. — Prawo bu-